

Sankarin ilmestyminen

Lev Rubinštein

Sankarin ilmestyminen

Suomentanut Tomi Huttunen

Osuuskunta Poesia

Helsinki

F **I** Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus FILI
L **I** on tukenut kirjan suomentamista.

© Lev Rubinštein 2015
© Esipuhe ja suomennokset Tomi Huttunen
© Kannen kuva Semjon Faibisovitš

Kansi: Olli-Pekka Tennilä
Graafinen suunnittelu: Mikael Brygger

ISBN 978-952-305-039-6
Paino: Hansaprint Oy, Vantaa 2015

Esipuhe	9
Korttipakat	15
Esseet	331
Antaa sankarin ilmestyä	9
Uutuuskomedioiden luettelo	15
Sankarin ilmestyminen	73
Äiti äänsi	131
Vakiokirjoitus	175
Olemisen portaat	231
Kirjallisuuden kysymyksiä	269
Olen tässä	287
Tässä olen minä	301
Sukuluettelo	321
Opettajat vailla oppilaita	331
Kirjailijan luuranko	337
Marginaalikatuisuus	341
Voiton päivä heillä ja meillä	347

Antaa sankarin ilmestyä

Haastavaa ei ole niinkään tehdä taideteoksia kuin määritellä suhde tekijän ja tekstin, tekstin ja lukijan välillä. Määritellä tekijän läsnäolon ja poissaolon suhde tekstissä, oman ja vieraan puheen suhde, suoran ja käänteisen merkityksen suhde... siten että syntyy tyylien, merkitysten ja ideoiden väreilyn vaikutelma. Vaikutelma, joka voisi olla avain näiden tekstien ymmärtämiseen.

Lev Rubinštein (1992)

Sankari ilmestyy Moskovan metroon talvella, ehkä 1970-luvun puolivälissä, joka tapauksessa Brežnevin Neuvostoliiton syväjäädetyllä pysähtyneisyyden kaudella. Uutuuttaan kiiltävässä metrovaunussa on työmatkalaisia, miehiä, jotka ovat toistensa kopioita mustissa karvalakeissaan. Näiden tavallisten neuvostokansalaisten keskelle pelmahtaa joku muu, rehevään karvakaulustakkiin ja ei-venäläiseen pipoon pukeutunut mies, jolla on paksusankaiset silmälasit ja uurteiset silmäpussit. Hän on ilmiselvästi lukenut mies, älykkö, juutalainen kirjailija. Hän on kaikin tavoin vieras tässä ympäristössä. Hän on myös teoksen sankari, joka katsoo kuvasta suoraan ulos, katsojaan. Katseellaan hän sanoo: ”Tässä olen minä.” Samalla hän kuuntelee korvat höröllä kanssamatkustajien puheita. Jos jonkun suusta pääsee vahingossa nelipolvinen jambi tai trokee, hän painaa sen erityisesti mieleen.

Tämän kirjan kannessa oleva taiteilija Semjon Faibisovitšin hyperrealistinen maalaus ”Runoilija Lev Rubinštein” onnistuu taltioimaan ilmeisen paljon kohteestaan. On helppo kuvitella, että siinä kirjastonhoitaja–runoilija Rubinštein on matkalla töihin tai töistä kotiin. Häntä on onnistanut, sillä hänen ei tarvitse monien kollegojen tapaan ansaita elantoaan talonmiehenä tai vartijana, vaan hän saa työskennellä kirjojen parissa. Hän saa myös lukea erikoislukusalissa kirjoja, joita tavallinen lukija ei näe koskaan. Hänen elämänsä on täynnä tekstiä ja kortistokortteja.

Kirjastonhoitaja Rubinšteinin lähimmät ystävät 1970-luvulla olivat taiteilijoita tai runoilijoita, jotka olivat innostuneet käsitteitaiteesta, konseptualismista. He tekivät sen venäläistä versiota ja yrittivät keksiä toinen toistaan yllättävämpiä tapoja ilmaista itseään. Dmitri Prigov kirjoitti vimmatusti runoa haluten täyttää teksteillään koko maailman, mutta hän myös maalasi tauluja ja suunnitteli performansseja. Rubinštein keksi oman runoutta, kuvataidetta ja performanssia yhdistelevän tyylilajinsa selaillessaan ja järjestellessään kortistokortteja. Hän alkoi kirjoittaa runoa tyhjille korteille. Yhteen korttiin hän kirjoitti lainauksen klassisesta venäläisestä kirjallisuudesta. Toiseen korttiin hän keksi itse lauseen, joka voisi yhtä hyvin olla sitaatti jostain: ”Ja tärisee kaksintaistelupistooli kädessä nuoren upseerin.” Sitten tulee kortti, jossa lukee ”(Tauko)” tai ”(Aplodeja)”. Korttipakkojen teksti saattoi lopulta olla mitä vain. Ei hän kuvitellut, että näitä korttipakkoja joskus julkaistaisiin. Niillä voisi hyvin huvittaa ystäväpiiriä seuraavassa illanvietossa. Niitä ei ollut tarcoituskaan julkaista, sillä Rubinšteinille kustakin tekstistä on olemassa vain yksi originaali korttipakka, kaikki muut versiot olisivat jäljitelmiä, reproduktioita. Hänen genrensä on kuin luotu aikaan ennen kirjapainotekniikan keksimistä, Rubinštein on esigutenbergilainen runoilija.

Rubinštein aloitti korttipakkojen kirjoittamisen 70-luvulla. *Uutuuskomedioiden luettelo* (1976) on varhainen korttipakka, jossa toistuvana koodina on, että jotain saa ja voi tehdä. Tämä ei ollut lainkaan itsestään selvää 70-luvulla, jolloin sanan- tai ilmaisunvapautta ei käytännössä ollut. Tiedostaen sallitun ja kielletyn rajat tekstin sankari leikkii tuon raja-alueen epämääräisyydellä neuvostokulttuurin marginaalissa.

1980-luvulla Rubinšteinin teksteistä, kuten myös muiden moskovaalaisten konseptualistien teoksista, kiinnostuttiin länessä. *Sankarin ilmestyminen* (1986) on korttipakka, jonka pitkä alkuosa (I.-94.) on venäjänkielisessä alkutekstissä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta nelipolvisessa jambissa, klassisessa venäläisen runouden mitassa (vrt. *Jevgeni Onegin*). Kortit ovat joko satunnaisia kadulla kuultuja lauseita tai sitten katkelmia sankarin kohtaamisista. Suomennos tavoittelee nelipolvista trokeeta. *Äiti äänsi* (1987) taas nojaa aapiskirjojen primitiiviseen syntaksiin ja kasvaa sankarin omaelämäkerralliseksi tarinaksi, jossa näkökulma pysyy tiukan rajattuna. Perestroikan vuodet olivat moskovalaisen konseptualismin kulta-aikaa, vaikka virallisia julkaisumahdollisuuksia ei edelleenkään ollut.

Neuvostoliiton hajottua 1990-luvulla Rubinšteinista tuli tunnettu kirjailija kotimaassaan ja etenkin Keski-Euroopassa, jossa konseptualisteilla on vankka lukijakunta. *Kirjallisuuden kysymyksiä* (1992) on tosiasiaassa kuuluisan kirjallisuuslehden nimi, mutta sankari ottaa tämän nimen sananmukaisesti ja leikkii mielensä mukaan kaunokirjallisen tekstin mahdollisilla juonenkuljetuksilla. Vuonna 1994 Rubinštein oli DAAD-stipendiaattina Saksassa. *Olen tässä* (1994) on korttipakka, jossa sankari solmii kontaktia lukijaansa ja jättää tälle paljon tilaa korttien vaihtumisväleihin. Nuo vaihtumisvälit, saumat osoittautuvat korttipakkojen rytmilliseksi ytimeksi ja merkityksen syntyminen

perustaksi. *Vakiokirjoituksen* (1994) sankari sanelee tekstiä puhtaaksikirjoittajalle, mutta ajatus katkeilee, ja vastuu jää taas kerran lukijalle, sillä ilman dialogia ei ole elämää. Se muistuttaa meitä siitä perusajatuksesta, että konseptualismi ei puhu objekteista, vaan siitä, miten asiat tapahtuvat.

Tässä olen minä (1995) on Rubiņšteinin korttipakkagenren huippu, joka saa tekstin sankarin paitsi ilmestymään, myös katoamaan. Entä miten käy lukijan, joka on vaarassa eksyä tekstienväliseen kudokseen? Rubiņšteinin tuon ajan korttipakat ovat parhaita esimerkkejä venäläisestä postmodernismista – vastineesta Barthesin ”tekijän kuolemalle”, Bataillen ja Baudrillardin ”simulacrumille” tai Jamesonin ”irrallisten alasysteemien rojuhuoneelle”. 1990-luvun loppu oli venäläisessä kirjallisuudessa myös postmodernin kokeilun loppu. Rubiņštein siirtyi esseistiikkaan, ja hänestä tuli suosittu kolumnisti mm. venäläiseen *Newsweekiin*. Kolumneja koottiin pian niteiksi, ja tähän valikoimaan suomennettu ”Opettajia vailla opettajia” -essee (1998) on esimerkki venäläisen kulttuurin kieliopin tutkielmista, jotka julkaistiin nimellä *Kielen sattumia*.

Uuden vuosituhannen Lev Rubiņštein on jopa moskovaalaisten hipstereiden tuntema Venäjän kulttuurin tarkkanäköinen diagnostikko ja valtaa pitävien ankara kriitikko, yksi liberaalin älymystön symboleista. Hän suomii maansa kulttuuripolitiikkaa, kritisoi Krimin valtausta, vastustaa yleisvenäläistä homofobiaa ja kannattaa radikaalia katutaidetta (”Marginaalikatuisuus”-essee vuodelta 2011). Kansainvälisesti tunnetun *Voina*-ryhmän ja siitä osittaisena seurauksena syntyneen *Pussy Riotin* tekijät ovat paljossa velkaa konseptualismin pioneereille. Esimerkiksi *Voinan* ensimmäinen performanssi oli nimeltään ”Dmitri Prigovin muistajaiset”. Performanssi järjestettiin karnevalistisina pitoina Moskovan metrossa keskellä päivää vuonna 2007.

Rubinstein on muutamaaan otteeseen 2000-luvullakin palannut tavaramerkkiinsä eli korttipakkagenreen. *Olemisen portaat* (2006) on tilausteos osaksi moskovalaista porraskäytävää. Tekstin sankari houraillee sikotaudissa, kun taas teksti tekee asteittaista matkaa Aristoteleesta Carl von Linnén kautta Rubinšteiniin. *Sukuluettelo* (2009) taas on paitsi sankarin juutalaisen suvun esittely myös ohjaaja Dmitri Krymovin näytelmään tilattu teos. Tekstin lähtökohdaksi Krymov antoi Rubinšteinille katkelman Matteuksen evankeliumista, muuten tekijä sai vapaat kädet.

Vuodesta 2005 Rubinštein on julkaissut kolumnejaan Venäjän poliittista oppositiota avoimesti tukevassa *Grani.Ru*-netti-julkaisussa, joka kiellettiin maaliskuussa 2014. Nämä tekstit ovat hyviä esimerkkejä nykyvenäläisestä sisäisestä emigraatiosta, sillä Venäjän rajojen ulkopuolella julkaistut ovat kenen tahansa luettavissa, Venäjällä ei. Kolumneissaan Rubinštein on tarkkailut venäläisen yhteiskunnan ja kulttuurin kieliopin – sen silmitömän semiotiikan – kehitystä. Entisen kirjastonhoitajan järjestelmällisyydellä hän edelleenkin taltioi, raportoi ja muotoilee sivistyneeksi puheeksi vääryydet, oikeudenmukaisuudet ja näiden rajalle sijoittuvan epämääräisyyden, sen läpeensä inhimillisen päättämättömyyden väreilyn, josta on aina ollut kyse myös hänen korttipakoissaan.

Tomi Huttunen

**UUTUUSKOMEDIOIDEN
LUETTELO**

Каталог комедийных новшеств (1976)

I.

Että voi ja saa

2.

antaa asetuksen yhdenmukaisesta käsitejärjestelmästä ja haaskata siihen melkein kaiken ajan

3.

alkaa määritellä syy-seuraussuhteita ja unohtaa kaiken muun

4.

alkaa määritellä johtajan ja johdoksen suhdetta tietämättä mitä
hyvää siitä seuraa

5.

alkaa luokitella mahdollisuuksia niiden koomisuuden asteen perusteella

6.

alkaa luokitella intohimoja niiden seurausten mittasuhteiden perusteella

7.

alkaa luokitella lausumia niiden kontekstuaalisen merkittävyyden perusteella

8.

alkaa luokitella tekoja niiden kontekstuaalisen motiivoinnin perusteella

9.

alkaa luokitella olotiloja niiden epämääräisyyden asteen perusteella

10.

alkaa luokitella tapahtumia niiden ennalta määräytymisen asteen perusteella

II.

alkaa luokitella asiointiloja niiden lohduttomuuden asteen perusteella

I2.

alkaa luokitella epäilyksiä niiden ratkaisemattomuuden asteen perusteella

13.

raivata mielestään kaikki epäilykset löytääkseen vain valtavan tahtia lyövän olemassaolon elementin, mutta siinä vaikeus juuri onkin

14.

aloittaa jotain ihan muuta uppoutumatta liiaksi yksityiskohtiin

15.

aloittaa mistä vain ja olla varma, että jo alku lupaa paljon

16.

absolutisoida hetken heikkouden ja tehdä siitä rakenneperiaatteen

17.

päästää minkä hyvänsä tunnetilan, esimerkiksi varautuneisuuden, kosmisiin ulottuvuuksiin

18.

käyttää kaikkia lottovoittona saamiaan oikeuksia kiirehtimättä niitä julistamaan

19.

antaa suuren kärsivällisyyden oppitunnin – jopa niin, ettei kukaan sitä huomaa

20.

loisia itsensä pettämisen ja ilmiantamisen välimaastossa ja pohdiskella tovin sallitun rajalla

21.

pysähtyä sallitun rajalle miettimään niin kutsuttuja seuraamuksia

22.

pysähtyä valinnan pakon edessä tai astua kuvitellun kynnyksen yli

23.

sivuuttaa tapahtumia voimatta niitä ennalta arvata

24.

varautua ennalta kaikkeen pienintä yksityiskohtaa myöten tai olla
niin tekemättä

25.

eksyä aistikokemusten tiheikköön ja suunnistaa vain kuviteltujen merkkien ja käsitysten varassa

26.

eksyä käsittemetsään huolehtimatta vähääkään matkan alkuperäisestä tarkoituksesta

27.

purkaa erilaisten ilmiöiden vieterit ja olla kertomatta tästä kenellekään

28.

julistaa sitä mitä ei tunnusta ja tunnustaa sitä mitä ei julista pelkäämättä vähääkään paljastuvansa

29.

luulla yhtä toiseksi ja nauttia oivalluksestaan ilman että on vaarassa eksyä

30.

ihan hyvin korvata yhden toisella ilman että on vaarassa sortua eettiseen kerettiläisyyteen

31.

yhtä hyvin kyltyä salaisen ikävän energiasta

32.

nähdä kaiken minnekään katsomatta

33.

nähdä kaiken mitään ymmärtämättä

34.

nähdä kaiken – kaiken ymmärtäen

35.

olla kiinnittämättä mihinkään huomiota tai kiinnittää huomionsa kaikkeen; voi myös kiinnittää huomionsa siihen mitä pitää kaikkein tärkeimpänä

36.

nähdä itsensä unessa ikään kuin sivusta äärimmäisen epäedullisessa asemassa ja herätä kiusaantuneena ja häpeissään – mutta se on yksityisasia

37.

itsensä sivusta nähtyään kauhistua, mutta voi myös ilahtua

38.

vältellä joitakin tapaamisia, katseita, keskusteluja jne., mutta eikö olisi parempi kohdata kohtalonsa

39.

lähes mekaanisesti konstruoida mytologisia asetelmia

40.

joutua lievästi sanottuna monitulkintaiseen tilanteeseen

41.

olla sattumalta lähistöllä ja piipahtaa teelle ja jutustelemaan

42.

puhua mistä vain ja kuinka pitkään hyvänsä sekä osoittaa kiinnostusta vain puheen pintatasoon

43.

viettää ihanaa aikaa ilman että on vaarassa kyllästyä seuraansa,
mutta se täytyy taitaa

44.

pelotella toinen toistaan pahansuopaisin puolivihjailuin ja saada
aikaan vain päinvastaisen reaktion

45.

tarkkailla niin valppaasti toinen toistaan, että se on vähällä muuttua kiehtovaksi leikiksi

46.

hokea yhtä ja samaa tuntikausia kyllästymättä, mutta se on vaikeaa

47.

olla tuntikausia puhumatta mistään ja hyvästellä sitten muina miehinä

48.

lopettaa aloitetun keskustelun ja katsoa, mitä sitten tapahtuu

49.

olettaa, että eräät kysymykset jäävät avoimiksi

50.

monimutkaistaa tai vastaavasti yksinkertaistaa kaiken jopa siinä määrin, ettei ole mitään sanottavaa

51.

mystifioida ja mystifioida, kunnes itse demystifoinnin
mahdollisuus käy olemattomaksi

52.

kyllästyä niin, että viriää uusia ennennäkemättömiä keskusteluja

53.

selvitä ilman tuon toisen välitöntä apua: hiljainen yksimielisyys riittää

54.

salakuunnella suunnatonta mielihyvää tuntien muiden keskusteluja ja riemuita onnistumisestaan kuin henkilökohtaisesta saavutuksesta

55.

keksiä kaikenlaista, jotta riemu ei tosiaankaan tuntisi rajoja

56.

kokoontua käsittelemään syntynyttä tilannetta

57.

kokoontua päättämään, kumpi on väkevämpää:

- pakko tunkeutua toiseen metafyyssiseen todellisuuteen vai harha-askeleen pelko
- spekulatiivinen oivallus poistua automatisoituneelta alueelta vai emotionaalinen kiintymys siihen
- selkeä tietoisuus valinnanvapaudesta vai pyrkimys tunnustaa vallananastaja;
- toivotun rauhan ääni vai jotain muuta
- jne.

58.

puhua siitä vaarasta, jonka merkityksellisyys tämän tästä monimerkityksisyydeksi tulkittuna aiheuttaa

59.

jakaa satunnaisia vaikutelmia loputtomiin, mutta mitä järkeä siinä on

60.

puhua tosissaan vain mielekkyyden ideasta, mutta mitä se edes tarkoittaa

61.

pohtia tätä kaikkea vähintään yhtä vakavasti ja kevytmielisesti kuin mitä pohdinnan aihe edellyttää

62.

äkkiä alkaa kuvitella, että löytyi lopullinen ratkaisu, mutta juuri sitä sopiikin varoa

63.

äkkiä kääntää huomionsa yhteen monista todellisuuden ilmenemismuodoista ja vasta sitten nimittää tätä objektin mielivaltaiseksi valinnaksi

64.

äkkiä tehdä kaikille tiettäväksi sen, mitä ei sanoisi edes parhaalle ystävälleen

65.

äkkiä hävetä mitä tuli sanoneeksi ja yrittää tehdä sen saman tien tyhjäksi

66.

äkkiä kiihkottomasti ja keimailematta ilmoittaa omasta avuttomuudestaan, mutta tämä on liki mahdotonta ja toisaalta ei lainkaan välttämätöntä

67.

esittää viimeisen toiveensa, mutta niin oudossa muodossa, että kaikille tulee mieleen yksi ja sama

68.

yhtäkkiä mainita jonkun nimen ja pakottaa kaikki katsahtamaan toisiinsa

69.

yhtäkkiä aiheuttaa liikutusta ja voittaa muut puolelleen
äärimmäisen triviaalein keinoin

70.

suoltaa mitä hyvänsä soopaa murehtimatta aiheuttamaansa
reaktiota

71.

loitontua kohteesta loputtomiin tai lähestyä sitä sortumatta samalla minkään valtakunnan yleistyksiin

72.

esittää asian siihen tapaan, ettei kukaan tule siitä osalliseksi

73.

vielä kerran vakuuttua siitä, että kaikki ovat paikoillaan – riittää
kun kääntyy odottamatta ympäri

74.

lähteä minä hetkenä hyvänsä, tai tulla takaisin minä hetkenä
hyvänsä vain vakuuttuakseen, että kaikki ovat paikoillaan

75.

sanoa jotain ohi mennessään tai olla hiljaa

76.

päästää kerralla ilmoille kaiken minkä tietää, mutta sanotun merkitys on nimenomaan itse ilmaisu

77.

mennä lähemmäksi kuullakseen mitä puhutaan

78.

yhtäkkiä kuulla sen minkä itse jo tietää

79.

ymmärtää kaiken mikä on välttämätöntä ilman että menee
kyselemään

80.

juopua sisäisen sukulaisuuden tunteesta tietämättä edes mistä
puhutaan

81.

kuvitella kenet vain missä hyvänsä tilanteessa – ja se on
uutuuskomedia

82.

puhua kuuluvalla äänellä ilman että pelkää näyttää naurettavalta –
ja se on uutuuskomedia

83.

halveksia taiteellisesti omien olettamustensa systeemiä, ellei itse halveksunnasta sitten saata tulla uutuuskomediaa

84.

jopa jättää huomiotta sen, mitä emme voi pitää uutuuskomediana

85.

olla liikkumatta niin kirjaimellisessa kuin kuvaannollisessakin mielessä, sillä sekin lienee uutuuskomedia

86.

ottaa vähän kaikkea mielivaltaisessa järjestyksessä ja mielivaltaisen määrän – tunnettu tosiasia on, että siitä tulee uutuuskomedia

87.

jalostaa komiikantajunsa sille asteelle, että joku nukkuvista yhtäkkiä herää superkoomikkona

88.

selittää tätä kaikkea mitä erilaisimmin syin

89.

selittää tätä esimerkiksi harha-askeleen pelolla, mutta tuskinpa se on uskottava selitys

90.

ymmärtää käsitekehysten kovin heikon väreilyn olevan entisaikojen vauhkoontunutta lyyrisyttä

91.

pitää kaikkia tietoisia muotoja konservatiivisina ja arvioida asioita tästä lähtökohdasta

92.

uskoa, että mistä kaikki alkaa, siihen se myös päättyy

93.

uskoa, että jotain tyystin tavatonta tapahtuu

94.

uskoa, ettei mitään tapahtunut

95.

olla mitään huomaamattakin

96.

tietää ennalta, miten mikäkin päättyy, mutta oivaltaa, että tuo tieto ei ole lainkaan koomillista

97.

julistaa että epämääräisyys on kaiken perusta

98.

myös olla vastustamatta luontoa, joka janoaa vapaa-aikaa ja toimettomuutta

99.

selvitä mainiosti menneiden juhlien räppiäisillä, mutta kuka niitä kaipaa

100.

etsiä hyödyttömästä manipuloinnista todellista pelastusta

101.

nähdä koomisessa ennakkoluulossa salaisen merkin
kohtalokkaasta tyrmistyksestä

102.

välttää kohtalokkaan tyrmistyksen, mikäli omaksuu
komediallisuuden periaatteen kunnolla

103.

myös jäädä vaille uutuuskomedioiden henkeä, mutta siinä ei sitten enää mikään auta

104.

myös jättää huomiotta mahdollisuudet ja ajatella, ettei mistään tullut mitään

105.

jatkaa samaan malliin

106.

lopettaa tämän kaiken minä hetkenä hyvänsä – ja siinä
uutuuskomedioiden ansio onkin

107.

hengähtää jonkin aikaa ja aloittaa sitten uusin voimin

108.

aloittaa kaiken alusta uudelleen

109.

unohtaa seuraukset: niillä on koomillinen luonne

110.

olla murehtimatta huomista: sillä on koomillinen luonne.

SANKARIN ILMESTYMINEN

Появление героя (1986)

1.

Mistä puhun tänään teille?

2.

Tiedät jotain, muttet kerro.

3.

Saatat olla oikeassa.

4.

Terveellistä, maukkaampaakin.

5.

Seitsemältä, ykkösvaunu.

6.

Jatko kertoo oppilaasta.

7.

Mennään, onhan sama matka.

8.

Päätittekö vihdoin jotain?

9.

Ajoin päättärille asti.

10.

Kuule, mitä kirjaan tuli.

11.

Mene suoraan pihan läpi.

12.

Oletko jo aivan poikki?

13.

Huominen käy yhtä hyvin.

14.

Kolme kertaa ruuan kanssa.

15.

Riittää hupsuttelu jo!

16.

Nähdään kulmakaupan luona.

17.

Sata, ehkä vähän yli.

18.

Mä nyt sanon sulle tämän.

19.

Menkää te jo, tulen kohta.

20.

Älä puhu mulle noin.

21.

Avaa suu ja sano aa!

22.

Mitä, mennäänkö vai ei?

23.

Kiitos, minä jaksan kyllä.

24.

Ootko ihan tosissasi?

25.

Noin ei kyllä voida tehdä.

26.

Älä viitsi hikeentyä.

27.

Yritetään vielä kerran.

28.

Kiitos teille, pärjään itse.

29.

Jotenkin jo totuin siihen.

30.

Kumpi sitä tarvitsekaan?

31.

Ethän säkään kaikkee tiedä.

32.

Mitä siitä oppilaasta?

33.

Mähän sanoin: älä kiipee!

34.

Anna olla, mä en jaksa.

35.

Soita mulle, kerron sitten.

36.

Aina yhtä synkkä tyyppi.

37.

Avaa edes ikkunasi.

38.

Yhdet vielä, sitten kotiin.

39.

Muonat oli ihan OK.

40.

Voimat alkaa olla loppu!

41.

Minkä kanssa "kutka" rimmaa?

42.

Itsepäinen niin kuin mikä.

43.

Alkaa hoolla, loppuu iihin.

44.

Heippa sitten. Soitan sulle.

45.

Täytti viiskyt, mitä siitä?

46.

Jäikö kahvinkeitin päälle?

47.

Siinä se nyt taaskin istuu.

48.

Peiliin katsomisen paikka.

49.

Ei kai tuosta viitsi vääntää.

50.

Ehkä voisin jäädä kotiin.

51.

Mitä halusitkaan tietää?

52.

Tiedän kyllä mistä puhun.

53.

Tämä on kuin tehty mulle.

54.

Ehkä yhdet voisi vielä?

55.

Kysykääpä joltain muulta.

56.

Kiitos. Mulla on jo kiire.

57.

Sinä hölmö uskoit häntä?

58.

Aamulla jo tillin tallin.

59.

Mikset mene Mitjan kanssa?

60.

Tietääkö hän isän nimen?

61.

Viikon päästä vuosi täynnä.

62.

Ihan tosi! Mä en tiennyt.

63.

Saanko vihdoin puheenvuoron?

64.

Mulle se on ihan sama.

65.

Metrolle me päästään jalan.

66.

Koisii yhteen asti, vätys!

67.

Ei mittaa saa hän kohdalleen.

68.

Sielu tuskin kuolee koskaan.

69.

Alkoivat jo päästää sisään.

70.

Hurja jano – juon ja juon.

71.

Sanoi että vatsaan koskee.

72.

Kukapa ei joskus kuorsaa?

73.

Kung Fu-tšehan eli silloin?

74.

Sano että rasvaa jouset.

75.

Mitäs teille, kerro heti.

76.

Ihan sama. Päätä itse.

77.

Jaarittelet, toverini!

78.

Miliisi on kutsuttava.

79.

Miten noin voi oikein elää?

80.

Kai hän edes kiitti siitä?

81.

Moisen sekasorron loihti!

82.

Mene siitä, joku soittaa.

83.

Kysy sinä. Mä en kehtaa.

84.

Voitko vihdoin korjata sen?

85.

Rakas! Koita kestää vielä!

86.

Hölmö olet etkä muuta!

87.

Kuusi yössä?! Valehtelet!

88.

Se on paha, sylje pois se!

89.

Tuo on tuotu ulkomailta.

90.

Siivouspäivä. Liike kiinni.

91.

Vastaanotto kolmeen saakka.

92.

Etkö kuule? Soitan kohta.

93.

Mitä siitä oppilaasta?

94.

Se jäi sulta sanomatta.

95.

Oppilas lähti kouluun. Tultuaan kouluun hän meni luokkaan ja istui pulpettiinsa. Oli piirustustunti. Oppilas alkoi piirtää lehtiönsä kuppia. Opettaja sanoi, että piirustus on hyvä, hän kehui oppilaan piirustusta. Sitten soi kello, ja muut oppilaat lähtivät välitunnille. Oppilas jäi yksin luokkaan ja alkoi miettiä.

96.

Oppilaan syntymäpäivänä hänen luokseen tuli vieraita, luokkatovereita: kaksi tyttöä ja kolme poikaa. Tarjolla oli seitsemän palaa keksikakkua ja viisi pulloa Baikal-vettä. Toinen tytöistä söi kaksi palaa kakkua ja joi puolitoista pulloa Baikalia. Yksi pojista löi vetoa, joi loput vedet ja sanoi, että voisi juoda enemmänkin. Kakkua ei syöty loppuun: jäljelle jäi yksi kokonainen pala ja yksi, josta oli puraistu. Syömisen jälkeen lapset leikkivät totuutta ja tehtävää. Syntymäpäivä sujui iloisissa merkeissä. Kun vieraat lähtivät, oppilas jäi yksin ja alkoi miettiä.

97.

Oppilas osti kaupasta joitakin vihkoja. Kaksi niistä oli kirjoitusvihkoja, kahdessa oli apuviivat, loput olivat ruutuvihkoja. Kotiin tultuaan oppilas asetteli vihkot siististi pöydälle. Sitten oppilas istuutui pöydän ääreen ja alkoi miettiä.

98.

Äiti antoi oppilaalle ruplan ja käski ostamaan kaupasta kaksi purkkia maitoa 16 kopeekkaa kappale sekä yhden jälkiuunilimpun. (Jos on. Jos taas ei ole, niin puolikkaan mitä hyvänsä tummaa leipää, kunhan on suht tuoretta). Oppilas teki kaiken juuri niin kuin äiti oli käsenyt. Hän osti kaksi purkkia maitoa ja puolikkaan ruislimpun (jälkiuunileipää ei sittenkään ollut). Kotiin tultuaan oppilas antoi äidille ostokset ja ruplasta takaisin saamansa rahat, joskaan ei kaikkia: pikkukolikot äiti antoi hänen pitää. Sitten hän istuutui ikkunan ääreen ja alkoi miettiä.

99.

Oppilas kysyi opettajalta: ”Voinko lähteä kotiin? Päätäni särkee kovasti.” Opettaja sanoi: ”Mene vain. Päätäsi särkee kyllä kovin usein.” Oppilas lähti ja alkoi miettiä.

100.

Oppilas kysyi: ”Hukkua olevaiseen tai hukkua olemattomaan – eikö se ole aivan sama asia?” Opettaja sanoi: ”En tiedä.” Niinpä oppilas lähti pois ja alkoi miettiä.

101.

Opettaja kysyi: ”Oletteko lukenut Zhou-dynastian ja Shang-dynastian laulut? Oppilas vastasi: ”En ole.” Opettaja sanoi: ”Se, joka ei ole niitä lukenut, on kuin se, joka seisoo hiljaa kasvot vasten seinää.” Oppilas ei vastannut mitään. Hän lähti omille teilleen ja alkoi miettiä.

102.

Opettaja sanoi: ”Minä en halua enää puhua.” Oppilas sanoi: ”Jos opettaja ei enää puhu, mitä me sitten kerromme eteenpäin?” Opettaja sanoi: ”Puhuuko muka taivas? Silti neljä vuodenaikaa vaihtuu, ja asioita syntyy.” Oppilas lähti pois ja alkoi miettiä.

103.

Ensin hän mietti: ”Minne katsoa? Sillä kaikkiin suuntiin: eteen ja taakse, oikealle ja vasemmalle, ylös ja alas, leveyksiin ja syvyyksiin levittäytyy rytmittajuttomien ponnistelujemme ja pyrkimystemme käsittämätön avaruus. Siis minne pitäisi katseensa suunnata?”

104.

Sitten hän mietti: ”Ympyrä sulkeutuu eikä ole ulospääsyä. Mutta jos ajatellaan kuten pitää, ainoa mahdollinen ratkaisu löytyy silloin kun muut äänet muistuttavat jatkuvasti, että et ole täällä yksin”.

105.

Sitten hän mietti: ”Riemu, joka ei tunnistanut meistä ketään, lähtee kohti kotiaan silloin, kun jokin sellainen taas ja taas muistuttaa itsestään.”

106.

Sitten hän mietti: ”Tšuu! Tuuli yrittää soittaa puiden latvoilla sellaista juttua, josta ne eivät hetkessä tokene, kun taas kaikki käy samanaikaisesti selvemäksi ja selvemäksi: jos jäät paikallesi, et saa luitasi kerättyä.”

107.

Sitten hän mietti: ”Tavoitellessamme vähittäin salaista ominaisuutta saavutamme toinen toisemme samalla kun ajat joko supistuvat tai venyvät eikä enää voi ymmärtää, mitä ja milloin.”

108.

Sitten hän mietti: ”Vähittäin lähestyttäessä kiistatonta äärimmäisyyttä olisi jo aika kaikesti ottaa järki käteen samalla kun syyt ja seuraukset tuon tuostakin vaihtavat paikkaa eikä enää voi ymmärtää, missä ja mitä.”

109.

Sitten hän mietti: ”Vähittäin lähestyttäessä kuvattavaa rajaa yhtäkkiä voimat eivät riitäkään viimeiseen ponnistukseen, kun yritän saada kiinni ovatko ne nyt ajatusten vaiko muistojen pois-luisuvia lankoja, enkä pysty, en pysty, en pysty.”

110.

Sitten hän jäi miettimään hyvin pitkäksi aikaa.

ÄITI ÄÄNSI

Мама мыла раму (1987)

1.

Äiti äänsi, päänsä käänsi.

2.

Isä osti telkkarin.

3.

Tuuli.

4.

Zojaa pisti ampiainen.

5.

Saša Smirnov katkaisi jalkansa.

6.

Borja Nikitin löi päänsä kiveen.

7.

Alkoi sataa.

8.

Veli ärsytti veljeä.

9.

Maito kiehui yli.

10.

Ensimmäinen sana oli ”polvi”.

11.

Jura Stepanov pystytti majan.

12.

Julia Mihailovna oli ankara.

13.

Vova Andrejev tappeli.

14.

Tanja Tširkova on hölmö.

15.

Galja Fominan sulhanen on yksikäätinen.

16.

Sergei Aleksandrovitšille vedettiin puhelinlinja.

17.

Invalidi paloi autoon.

18.

Me kävimme metsässä.

19.

Mummolla oli syöpä.

20.

Mummo kuoli unessa.

21.

Olen usein nähnyt mummon unessa.

22.

Pelkäsin unessa kovasti kuolemaa.

23.

Igor Dudkin oli kuin gruusialainen.

24.

Sergei Aleksandrovitš vitsaili isän kanssa.

25.

Sorokineilla oli luumuja, mutta oli myös Jack.

26.

Pojat pelasivat lentopalloa niityllä.

27.

Gleb Vyšinski toi hiiren.

28.

Volodja Vološenko valehteli.

29.

Jelena Illarionovna tunsi Saša Tšornyin.

30.

Vähän väliä jännite laski.

31.

Teatterissa pyöri mielenkiintoinen elokuva.

32.

Veli soitteli levyjä.

33.

Isä huusi kovaa.

34.

Hurta kolisteli kahleissa.

35.

Saša Smirnov kadehti postimerkkejäni.

36.

Hän osasi heiluttaa korvia.

37.

Sitten minäkin opin.

38.

Polina Mironovna sanoi, että hänen Borkansa on pölkypää.

39.

Klaudia Jefimovnan miehen nimi oli Mihail Borisovitš.

40.

Raisa Saveljevna työskenteli talousasioista vastaavana ruokakaupassa Nro 40.

41.

Jurka Vinnikov oli hänen poikansa.

42.

Ksenia Aleksejevna oli ihan tavallinen mutta oikein hyvä nainen.

43.

Talo, jossa Aronovin Pavlik ja Rita asuivat, oli naapurissa.

44.

Tanja Tširkova asui myös tuossa talossa.

45.

Raika Gusevan miehen nimen minä valitettavasti unohdin.

46.

Tuuli puhalsi.

47.

Veli kertoi, mitä äiti ja isä tekevät naapurihuoneessa.

48.

Siellä kasvoi myös hierakkaa, retiisiä ja purjoa.

49.

Slava Novožilov sai haavan omatekoisesta jääkiekkomailasta.

50.

Alkoi sataa.

51.

Minä pelkäsin Tanja Beletskajan nukkea.

52.

Jura Stepanovin isä oli hampaaton, äiti lihava ja sisko tyhmänlainen.

53.

Siskon nimi oli Julia.

54.

Minulla ei ollut siskoa, mutta veli oli.

55.

Veli sanoi, että Stalin kuoli tänään.

56.

Veli löi minua, koska kiemurtelin naurusta.

57.

Isä lopetti tupakanpolton.

58.

Me haaveilimme pian alkavasta sodasta.

59.

Me rakastimme kiinalaisia.

60.

Minun ei annettu ylittää tietä.

61.

Kerran melkein paloin kuoliaaksi.

62.

Galja Fomina opiskeli pedagogisessa instituutissa. Kun kysyin häneltä, miksi sataa, hän alkoi selittää näin: ”Meidän maassamme on paljon meriä ja jokia...” Jatkoa en ymmärtänyt enkä painanut mieleen.

63.

Saša Smirnovilla oli tapana piereskellä sisällä.

64.

Sitä ei kuullut, mutta haisi pahalta.

65.

Hän ei tunnustanut syyllisyyttään.

66.

Opettelin ajamaan polkupyörällä.

67.

Ujostelin kertoa nimeäni.

68.

Kerran näin niin valtavan toukan, että muistan sen vieläkin.

69.

Minua heikotti ja oksetti.

70.

Kerran kun menin koputtamatta Galja Fominan huoneeseen, näin ensimmäistä kertaa.

71.

Kerran juoksin suoraan sisään kauheiden ennakkoavistusten
vallassa.

72.

Tulivat, mutta myöhässä.

73.

Koko yön tuuli julmetusti, oli myös ukkosta.

74.

Oli kauhea ilma, kaikki muuttui ja kaikki virtasi.

75.

Kulman takaa alkoi käydä tuulenhengi, ja se toi mukanaan kylmää ja surua.

76.

Ukkonen jyrähti, ikävä iski, ja hätäännys kuohui rinnassa.

77.

Pimeässä vinkui ja välähteli, raekuuro hakkasi pelottavasti kattoa.

78.

Kuusenlatvat huojuivat, tummat pilvet jäivät roikkumaan
portaiden ylle.

79.

Alussa oli kuin alussa, mutta kaikki loppui lopussa.

80.

Kaikki oli minun ylläni, kuten ennenkin, mutta allani huojui maa.

81.

Kiertelyä, putoilemista, sahaamista – kaikki lähtivät tahoilleen.

82.

Sinä päivänä kaikki oli kuten tavallista.

VAKIOKIRJOITUS

Регулярное письмо (1994)

I.

Kirjoittakaa: ”Minä en muista mitään

2.

en muista mitään: en kosteita ilkeän rahisevia polttopuita

3.

en ikkunaa vasten iskevää

4.

märkää pyykkinarua

5.

en tuota kauheaa salamaa

6.

joka säälimättä halkaisi öisen taivaan

7.

öisen taivaan ja toiveet paluusta entiseen elämään

8.

paluusta entiseen elämään.”

9.

Joko kirjoititte?

10.

Sitten me jätämme väliin parit yksityiskohdat, kuten vastasyntyneen ensikirkkaisun, nuoren äidin kärsivän onnelliset kasvot jne. Pitäydymme päivän tapahtumien tiukan kronologisessa erittelyssä.

II.

On pakko muistaa, että aseman tulipalo ajoi ehkäpä kaikkein tärkeimpään päätökseen.

I2.

Älkää muuten unohtako yksinään riippunutta vanhaa takkia, jonka toinen hiha oli upotettu syväälle taskuun.

13.

Nyt kirjoittakaa: ”Minä muistan tämän: kuistin ikkunasta

14.

kuistin ikkunasta valui hunajainen valo

15.

valui hunajainen valo

16.

ja satutettuani käteni karviaispensaaseen

17.

ja satutettuani käteni karviaispensaaseen minä itkin

18.

itkin lohduttomasti

19.

itkin, itkin lohduttomasti.”

20.

Vihkimiskohtauksen me jätämme väliin. Huomionarvoisia ovat vain hanhenmaksat Larisan paljaissa käsissä ja luonnottomasti kituva kynttilä Iljan tärisävässä kädessä.

21.

Tahmea kahvitahra vahakangaspöytäliinassa oli syy lopulliseen eroon.

22.

Sitä paitsi ei pidä unohtaa, että valo ja ilma pääsevät tunkeutumaan idean ja sen toteutuksen välistä.

23.

Kirjoittakaa: ”En muista, miten nuo päivät kuluivat

24.

ainakin ne alkoivat siten

25.

että minä kertakaikkisesti

26.

kertakaikkisesti heitin

27.

loputtomat vainajat

28.

huoneeni perhoskokoelmasta.”

29.

Joko kirjoititte?

30.

Nyt pitäkää pieni tauko ja yrittäkää muistaa, mikä niin nauratti kahta vastapäätä istunutta nuorta naista.

31.

Tätä seuraa juhlapöydän täsmällinen kuvaus, jonka kuitenkin taidamme jättää väliin. Todettakoon vain, että pöydän kruunasi valtavankokoinen hanhi, joka päätyi tietenkin hilpeiden kaskujen ja ystävällisten vihjailujen aiheeksi.

32.

Kun huhut Dimkan sairaudesta, kuumeesta, pahoinvoinnista jne. alkoivat vimmatusti kiertää, niin Olga Tim. alias Malvina lähti yöllä kiertämään ympäri kylää ja etsimään puhelinta.

33.

Kirjoittakaa: ”Minä muistan huhtikuun ensimmäisen

34.

Minä muistan huhtikuun ensimmäisen

35.

noin vuonna viisikymmentäkuusi

36.

noin vuonna viisikymmentäkuusi

37.

kun kaikki huijasivat minua

38.

kun kaikki huijasivat minua

39.

enkä minä oikeastaan ketään

40.

enkä minä oikeastaan ketään.”

41.

Joko kirjoititte?

42.

Sitten yrittäkää määritellä mitkä välittömän vitaalisen kokemuksenne tasot kaikkein vahvimmin toteutuvat vakiikirjoittamisen prosessissa.

43.

Sen jälkeen kerratkaa lyhyesti ikääntyneen kirjastonhoitajan kertomus ihmeellisestä kohtalostaan.

44.

Juhlaillan aikana Al. Mih. piti saman maljapuheen kahdesti. Ts. eräät epäilyt saivat kaipaamansa vahvistuksen.

45.

Nyt kuvitelkaa jotain aivan muuta. Esimerkiksi linnun höyhen ja kuivunut veritippa, joka on jäänyt parvekkeen kaiteeseen.

46.

Joko kuvittelitte sen? Siis kirjoittakaa: ”En saata muistaa, että kukaan

47.

professori Lachmannin hyvin tunteneista

48.

olisi voinut syyttää tätä hienotunteisuuden puutteesta

49.

sitä oudommalta ja käsittämättömämmältä tuntuu

50.

että heidän pitkien ja kaikin tavoin mukavien

51.

ja mielenkiintoisten yhteisten kävelyretkiensä aikana

52.

hän jostain syystä joka kerta

53.

kiinnitti viehättävien matkatovereidensa huomion

54.

kadun varressa makaaviin

55.

kuolleisiin lintuihin

56.

kuolleisiin lintuihin.”

57.

Joko kirjoititte?

58.

Marsun nimestä on vähällä tulla riita. Tilanteen onnistuu purkamaan kuusivuotias Tatja. Hänen odottamaton ehdotuksensa saa aikaan lempeän naurunremakan.

59.

Jätetään väliin kaikki tehtävänjakoon liittyvät pikkuseikat. Muistetaan vain, että Susannan roolin saa viime hetkellä Nataša Ovetškina.

60.

Jätetään väliin myös kohtaous, joka päättyi näin: ”Puolihämärässä näkyy vain kumarainen selkä ja kuuluu hiljainen rukouskuiskaus.”

61.

Kirjoittakaa: ”Muistan kuinka uneliaassa keittiössä

62.

Muistan kuinka uneliaassa keittiössä kiehui tiskivesi

63.

ja sininen gramofonilaatikko avautui välillä

64.

ja vuodet kuuluivat rahisevia levyjä kuunnellessa

65.

ja utuinen kiille peitti öljylampun kalpean liekin

66.

kalpean liekin.”

67.

Joko kirjoititte?

68.

Ja nyt kuvatkaa lyhyesti Asja Solomonovnan hautajaiset.
Hiukan perusteellisemmin Volodjan sielunliikkeet, ts. polttavan
katumuksen ja järjettömän helpotuksen sekaiset tunteet, joita oli
vaikea peittää.

69.

Artikkelissaan ”Kirjoitusohjeita jälkeenjääneille” tekijä kirjoittaa muun muassa: ”Tämän strategian voi rinnastaa aasille kepin päässä annettuun porkkanaan. Päämäärä on tavoittamaton, mutta prosessi etenee tasaisesti puoliaskelin.” Lainausta päättyy.

70.

Mutta kahden nuoren sotilaan keskustelun junavaunun eteisessä me jätämme väliin.

71.

Kirjoittakaa: ”En enää muista

72.

olinko tosiaan silloin

73.

tyhjällä kylmällä uimarannalla

74.

ja tosiaanko

75.

meri

76.

heitti merimiehen

77.

heitti merimiehen luonnottoman

78.

luonnottoman näköisesti turvonneen ruumiin

79.

aivan jalkojen juureen.”

80.

Joko kirjoititte?

81.

Kuvitelkaamme nyt, että jokainen keskustelu, jopa umpikujaan päättynyt, jatkaa sittenkin elämäänsä omalla tavallaan.

82.

Seuraavaksi kuvataan sympaattisen Karl Janovitšin murheellista asiointilaa, hänen puhki kuluneita vaatteitaan, hänen harhailuaan vieraissa nurkissa. Kuvataan myös hänen kohtalokkaan käsikirjoituksensa tragikoomisia seikkailuja, so. ainoan asian, joka vielä kytkee hänet tähän elämään.

83.

Varoittamatta ilmaantunut ikääntynyt sukulainen pyyhkii tuskallisen pitkään jalkojaan ennen kuin astuu sisään. Sillä aikaa pihvit ehtivät palaa pohjaan.

84.

Kirjoittakaa: ”Muistan että talonmiehen kotona

85.

Muistan että talonmiehen kotona laskut oli pantu seinälle

86.

ja polvista kuluneet

87.

polvista kuluneet housut

88.

ja savupilven

89.

ja päivän, joka ei koskaan päättynyt

90.

ja yön, joka ei luvannut aamua.

91.

Nyt ymmärrän, mistä tässä on kysymys

92.

Nyt ymmärrän, mistä tässä on kysymys. Nyt kuuntelet minua.”

93.

Joko kirjoititte?

94.

Siis kirjoittakaa edelleen:

95.

”En muista miten kauan istuin täysin liikkumatta

96.

En muista, uneksinko vai olinko vain ajatuksissani

97.

En muista, paljonko aikaa ehti kulua

98.

mutta herättyäni oudosta jähmetyksestä

99.

mutta kun nousin ylös

100.

mutta kun nostin pääni ja katsoin ikkunasta

101.

oli jo pimeää

102.

oli jo sydänyö

103.

alkoi jo hämärtää.”

OLEMISEN PORTAAT

Лестница существ (2006)

I.

No aloitetaanko vai ei?

2.

Luoja! Olkaa nyt hiljaa että voin kuunnella!

3.

Nyt alkaa riittää, hyvä luoja! Aina sama juttu.

4.

Voi luoja! Pelästyit minut!

5.

Luoja miten kutittaa! En kestä enää!

6.

Voi hyvä luoja, kuka täällä oikein löyhkää?

7.

Ei mitään kiirettä, luoja sentään. Hakekaa vaikka huomenna.

8.

Jumankauta! Ole nyt jo, luojan tähden! En ole nähnyt lasejasi!

9.

Päivämäärä ja allekirjoitus. Tähän, olkaa hyvä. Ei siihen, luoja paratkoon! No niin, pieleen meni.

10.

Luoja sentään! Voitko olla hiljaa edes hetken? Ei tuota kestä kukaan!

II.

Hirveää. Ensin tämä, sitten tuo. Hermot menee. Voi luoja!

12.

Luoja. Tajusitko itsekään mitä sanoit?

13.

Koska aloitetaan?

14.

”Valo sammuu kaikkialla, välkky silti kaiku sen.”

15.

Mistä tuo tuli?

16.

”En kauniimpaa nää taivaan alla, kauheampaa tunne en.”

17.

Oletteko nähnyt Iljaa?

18.

”Kuolaan hapanimelään tyyny öisin peittyköön.”

19.

Tuliko Aleksei jo?

20.

”Päiväpeitto sittenkään ei kuulu tähän yhtälöön.”

21.

Mihin esitykseen sulla on lippu? Ehditkö tehdä hommat siihen mennessä?

22.

”Turvonneena sika laulaa, horjuu kadulla.”

23.

Katja ei sitten soittanutkaan? Vittu mikä muija!

24.

”On maalauksessa vika, puolet lentää taivaalla.”

25.

Milloin se alkaa?

26.

”Toinen puoli mätänee, näin sen unessa.”

27.

Missä se on, voitko kertoa?

28.

”Afrikassa siatkin saa palaa tulella.”

29.

Paljonko kello on siellä suunnilleen?

30.

”Valo sammuu kaikkialla, kurkkuun vanunpala jää.”

31.

Mitä, näitkö tosiaan tuon unessa?

32.

”Ei mitään uutta taivaan alla, eetteristä viestitään.”

33.

Kuulkaas: "Olemisen portaat on 1700-luvun naturalistien ja filosofien keskuudessa vallinnut käsitys luontokappaleiden hierarkkisesta järjestyksestä yksinkertaisista epäorgaanisista olioista monimutkaisempiin eläviin olentoihin. Olemisen portaiden idea löytyy jo Aristoteleelta." Ja niin edelleen.

34.

Kun olisi jotain päänsärkyyn.

35.

Jos tosissasi olet sitä mieltä, että taide ja kulttuuri liittyvät toisiinsa kuin kide ja liuos, olet pahasti hakoteillä. Katsohan...

36.

Kuka saa kerralla sanottua sanan ”*vospospešestvovanie*”?

37.

Hän ei valitettavasti ole nyt paikalla. Voitteko soittaa vähän myöhemmin uudestaan? Kiitos. Kuulemiin.

38.

Se on jossain Volokolamkassa.

39.

Täytyy vain kestää, mitään ei ole tehtävissä.

40.

Ei ole pariin kuukauteen käytännössä poistunut kotoaan.

41.

Osterit erottaa numeroista. Etkö muka tiennyt?

42.

Kasvatus olisi pitänyt hoitaa aikanaan. Nyt on myöhäistä.

43.

Mielellään keskiviikoksi. Torstai on ehdoton deadline.

44.

Tulin sisään ja näin, että kaikki oli ennallaan. Siis käytännössä mitään ei ollut tehty. Ei voinut kuin levitellä käsiään.

45.

Ei hän ole kirjoittanut runoja aikoihin, luojan kiitos. Meni oikeisiin töihin.

46.

Minua ei enää yllätä mikään. Ainakaan tämä.

47.

Tule vain, kaikki muutkin tulevat.

48.

Mies on neljissäkymmenissä eikä järjen häivää.

49.

Pääasia ettet missään tapauksessa lisää suolaa.

50.

Milloin se alkaa? Muistatko?

51.

”Valo sammuu kaikkialla, välkkyä silti kaiku sen.”

52.

Mitä Zarathustrasi sitten sanoi?

53.

”En kauniimpaa nää taivaan alla, kauheampaa tunne en.”

54.

Oletko tosissasi?

55.

”Kuolaan hapanimelään tyyny öisin peittyköön.”

56.

Onko jotain kysyttävää?

57.

”Päiväpeitto sittenkään ei kuulu tähän yhtälöön.”

58.

Aloitetaanko me ikinä?

59.

”Turvonneena sika laulaa, horjuu kadulla.”

60.

Mikä olisi paras? Ehkä pelkkä ”Portaat”, vai mitä? Se on jylhän minimalistinen.

61.

”On maalauksessa vika, puolet lentää taivaalla.”

62.

Vai olisiko ”Porrasmarssi” parempi? Ehkä se on jotenkin säädyllisempi. Tai ”Porraslento”? Sekin kävisi.

63.

”Toinen puoli mätänee, näin sen unessa.”

64.

”Afrikassa siatkin saa palaa tulessa.”

65.

”Valo sammuu kaikkialla, kurkkuun vanunpala jää.”

66.

”Ei mitään uutta taivaan alla, etteristä viestitään.”

67.

”Olemisen portaat” olisi kuitenkin paras. Pidetäänkö se?

68.

”Valo sammuu kaikkialla, välkky silti kaiku sen. En kauniimpaa nää taivaan alla, kauheampaa tunne en. Kuolaan hapanimelään tyyny öisin peittyköön. Päiväpeitto sittenkään ei kuulu tähän yhtälöön. Turvonneena sika laulaa, horjuu kadulla. On maalauksessa vika, puolet lentää taivaalla. Toinen puoli mätänee, näin sen unessa. Afrikassa siatkin saa palaa tulessa. Valo sammuu kaikkialla, kurkkuun vanunpala jää. Ei mitään uutta taivaan alla”

69.

Ovatko kaikki koolla? Voidaanko aloittaa?

70.

”etteristä viestitään.”

**KIRJALLISUUDEN
KYSYMYKSIÄ**

Вопросы литературы (1992)

-
1. Tässä minä kirjoitan.

---
  2. Minä kirjoitan tuulen ulvoessa, saranain kitinäessä,
laiturin ryskeessä.

---
  3. Minä kirjoitan: ”Sitten tapahtui jotain käsittämätöntä!”

---
  4. Minä kirjoitan laiturin ryskeessä, kuvottavassa
ikävässä, lasin soudessa.

---
  5. Minä kirjoitan: ”Vaikea edes kuvitella, mitä sitten
tapahtui!”

---
  6. Minä kirjoitan lasin soudessa, muiden ivallisesti
katsoessa, tuulen ulvoessa.

---
  7. Minä kirjoitan: ”Mahdotonta edes kuvata, mitä sitten
tapahtui!”

---
  8. Hyvä luoja! Mitä tapahtui?

---

9. Voisiko joku selittää, mitä tämä kaikki tarkoittaa?

---

10. Jos voi, niin kuka?

---

11. Jos ei voi, niin miksi?

---

12. Miksi täällä on lapsia?

---

13. Mistä he tulivat?

---

14. Mitä lapset tekivät metsässä?

---

15. Osaavatko lapset käyttäytyä?

---

16. Kenet lapset tapasivat talon luona?

---

17. Kuka lapsista osaa hoitaa huonekasveja?

---

18. Mitä väärää lapset tekivät?

---

19. Miksei kukaan selitä heille, etteivät he edes kuulu tänne?

---

20. Miksi ikkuna on auki?

---

21. Mitä pöydällä on?

---

22. Mihin näitä tavaroita tarvitaan?

---

23. Millä yhdellä sanalla kaikkia näitä tavaroita voi nimittää?

---

24. Mitä kamiinassa paloi ja sammui?

---

25. Missä heikko hiilenpala paloi ja sammui?

---

26. Millainen hiilenpala kamiinassa paloi ja sammui?

---

27. Mitä täällä ylipäänsä tapahtuu?

---

28. Kuka alkoi sinutella vanhaa venemiestä ja mitä sitten tapahtui?

---

29. Ketä Nikolai alkoi sinutella ja mitä sitten tapahtui?

---

30. Miten Nikolai puhutteli vanhaa venemiestä ja mitä sitten tapahtui?

---

31. Mistä vanha venemies tähän ilmestyi?

---

32. Kuka ihmeen Nikolai?

---

33. Kenen elämä muuttui ratkaisevasti vahingossa kuullun puhelinkeskustelun jälkeen?

---

34. Minkä järjestyttävän tapahtuman todistajia me kaikki olimme, kunnes sakea musta savu lopulta hälveni?

---

35. Kenen lapsi ei osannut puhua nelivuotiaaksi ja sanoi sitten yhtäkkiä sanan ”Mondrian”?

-
36. Millaisia tosi sankaritekoja tekee paimentolaisneidon kiihkeä rakastaja saadakseen tämän myötätunnon puolelleen?
-
37. Mitä Katenka Baturina vastasi englantilaisen tennistähden ihmetellessä hänen kovin odottamatonta avioitumistaan?
-
38. Mikä sai hänet äkisti kääntymään ja kalpenemaan kohtalokkaasti?
-
39. Mitä siellä tapahtui niin että kun hän sen jälkeen tapasi miehen sattumalta oopperan portaissa, hän katsoi tähän kuin ensimmäistä kertaa?
-
40. Kuinka vanha Alex oli näiden tapahtumien aikaan?
-
41. Miten mahtoi loppua se säädytön sählääminen perinnön kimpussa?
-
42. Entä miten päättyi riita siitä, mikä kielen funktioista on ensisijaisin?
-

---

43. Tai siitä, kuka ranskalaisista on paras?

---

44. Tai siitä, kenet ammuttiin viimeisessä kohtauksessa?

---

45. Tai siitä, kuka rakastaa isänmaata eniten?

---

46. Entä missä tulee vastaan se kuuluisa raja, josta aina vain puhutaan?

---

47. Missä se on?

---

48. Miksi tämä kaikki ylipäänsä?

---

49. Miten mies, hän taisi olla nimeltään Tupikin, päätyi vieraaseen asuntoon?

---

50. Mitä hän siellä teki?

---

51. Kuka hän edes on?

---

52. Kasvot. Alhaalta kapeat, ylhäältä leveämmät. Suuri otsa. Julmat silmät, joissa ei näy mietiskelyn merkkejä. Kuka hän on?

---

53. Eteenpäin työntyvä leuka. Alas laskettu harmaa hatunlieri. Epävakaat askeleet. Jatkuvasti syyllinen katse. Kuka hän sitten on?

---

54. Kuka sanoi, ettei halua syödä?

---

55. Kuka käveli kadun aurinkoista puolta sillä aikaa kun tärkeimmät käänteet tapahtuivat varjoisalla puolella?

---

56. Kuka sanoi, että hänelle on ihan sama?

---

57. Kuka koki selittämätöntä mielenliikutusta paljaat jalkapohjat nähdessään?

---

58. Kuka väitti käyvänsä suoraa keskustelua kielen kanssa kielen kielellä?

---

59. Kuka huomasi ensimmäisenä, että jokin on pielessä, mutta vaikenä?

---

60. Mistä olikaan puhe tuon merkittävän tapaamisen aikana?

---

61. Mistä tämä sitten putkahti?

---

62. Mistä ilmestyi ontuva varis likaiselle lumelle?

---

63. Mistä taas romahtanut aita ja jäinen kuisti?

---

64. Entä kuivunut varpusenkakka lapionvarteen?

---

65. Entä nahistunut nakkimakkara liukuportaiden alimmalle askelmalle?

---

66. Tai banaaninkuori, johon kaaduttiin?

---

67. Tai liidunpala, joka rikkoi kuvaamataidon opettajan lasit?

---

68. Tai kana, jota yritettiin kolmisin sulloa matkalaukkuun?

---

69. Tai puolen tunnin kävelymatka rokotukseen ja eetterin
kitkerä haju?

---

70. Tai kanava, johon humalainen kirurgi hukkui?

---

71. Tai juutalaisparturi peräkylän saunaan?

---

72. Tai itse sauna?

---

73. Mistä tämä kaikki tulee?

---

74. Ja muutenkin, miksi kaikki on juuri näin eikä toisin?

---

75. Entä tuo siisti vanhus, joka silittelee tärkätyn
pöytäliinan ryppyä kuivalla kämmensyrjällään ja koko
ajan kertoo ja kertoo jotain?

-
-
76. Entä naapurin vanha pariskunta, joka muka muistaa minut syntymästäni asti?
-
-
77. Entä mihin tarvitaan professori Wolfsonin vanhanaikaista tyyllitajua, kun puhe vaikuttaa olevan jostain ihan muusta?
-
-
78. Ja vielä, mikä on tuo puiston penkille unohtunut ruudullinen helletakki?
-
-
79. Entä mitä siellä horisontissa oikein häämötti? Eihän sitä enää pysty muistamaankaan.
-
-
80. Entä mikä ihmeen ”tillinvarsi”? Mistä ilmaantui ”tillinvarsi”?
-
-
81. Tai mikä ihmeen vanhus? Ja mitkä kyynelsilmät? Mistä hän ilmaantui?
-
-
82. Tai tässä lukee: ”Kynä kädessä voisin osoittaa...” jne. Osoittaa mitä? Mikä ihmeen kynä?
-
-
-

-
-
83. Entä mitkä ihmeen huulet, jotka muka vääntyvät myrkylliseen irvistykseseen? Kenen huulet? Miksi?
-
-
84. Miksi hän päätti yhtäkkiä, että juuri minä tiedän, mihin hänen harpikkonsa katosi?
-
-
85. Mistä minä muka tiedän?
-
-
86. Miksi isä ja äiti yhtäkkiä melkein huomaamatta vilkaisivat toisiaan?
-
-
87. Tai miksi minusta tuntuu että punastun väkisin ja silmiin kihoavat häpeän korventavat kyyneleet?
-
-
88. Miten voisi unohtaa sen hetken, kun helisevän hiljaisuuden keskeltä yhtäkkiä kuuluu hiljaa mutta selvästi: ”Äiti, minä... minä otin isän kellon”?
-
-
89. Miten voisi unohtaa tuon kaiken?
-
-
90. Mutta kuka se oli?
-
-

-
-
91. Ja mitä häneltä puuttui?
-
-
92. Ja miksi hän lähti niin oudosti, hyvästelemättä?
-
-
93. Ja kenelle olivatkaan tarkoitetut sanat: ”Hei vanhus, olen kuullut sen usein, mutta näkemään en ole päässyt...”?
-
-
94. Ja edelleen: ”Kerro, kuka meistä pääsi läpi?”
-
-
95. Mistä tämä sitten kertoo: ”Kerran sateessa, tuulessa, kun en pysy edes pystyssä, veren maku suussani lähden sua etsimään.”?
-
-
96. Entä tämä: ”Liidunpala kädessä / koko luokan edessä / tämän tekstin sankari / kuuluvasti nielaisi.”?
-
-
97. Tai tämä: ”En tule, en tahri enkä nojaa.”?
-
-
98. Ja edelleen: ”Eteesi ilmestyn kalpeana kuin haamu.”?
-
-
-

-
-
99. Ja mitä se edes tarkoittaa?
-
-
100. Ja niin me luemme.
-
-
101. Luemme tuulen ulvoessa, saranain kitinäessä, laiturin ryskeessä.
-
-
102. Luemme laiturin ryskeessä, kuvottavassa ikävässä, lasin soidessa.
-
-
103. Luemme lasin soidessa, kun muut katsovat pilkaten, tuulen ulvoessa.
-
-
104. Luemme.
-
-
105. Luoja! Mitä täällä tapahtuu!
-
-
106. Kaikki syöksähtivät paikoiltaan.
-
-
-

-
-
107. Toisilleen tuntemattomat ihmiset syöksyivät halaamaan ja suutelemaan toisiaan.
-
-
108. Muuan hilpeä paksukainen tempaisi leukansa alta lautasliinan ja alkoi heiluttaa sitä kuin lippua ikään.
-
-
109. Varsin ylevän näköinen daami moiskautti mehevän suukon nuorelle pastorille, mikä sai tämän hämmentymään.
-
-
110. Lapsista puhumattakaan.
-
-
111. Sanalla sanoen, yleinen nuoleskelu oli loputonta.
-
-
112. Tuona hetkenä jokaisen meistä valtasi tunne, että kaikki pelottava ja raskas katosi elämästämme lopullisesti.
-
-
113. Edessä on vain loputon riemu.
-
-
114. Iloa ja riemua.
-
-
-

OLEN TÄSSÄ

Я здесь (1994)

---

1. No niin, tässä olen!

---

2. No niin.

---

3. No niin, olen tässä.

---

4. (Mistä sinä siihen ilmestyit? Ei sinua enää osattu odottaa)

---

5. No niin.

---

6. No niinpä olen tässä! Miten voisin kuvata tunteitani

---

7. vaikutelmia

---

8. tunteita

---

9. (Sinua ei tunnista: olet komistunut, vahvistunut, alat muistuttaa

---

---

10. ihmistä)

---

11. No niin.

---

12. No niin, olen tässä! Mikä voisi olla ihanampaa kuin
ihmeellinen

---

13. Mikä voisi olla ihmeellisempää

---

14. kuin ihana

---

15. (Pää ikään kuin pääsi siitä yli, on helpompi hengittää
ja yleensäkin

---

16. helpompaa)

---

17. No niin.

---

18. No niin, tässä olen! Toista paikkaa

---

19. tällaista

---

20. Tällaista paikkaa

---

21. toista

---

22. (No niin, nyt asia on aivan toinen. Ja minä kun totta
puhuen ajattelin, että jos kerran noin, niin parempi
ettei aloita ollenkaan)

---

23. No niin.

---

24. No niin, olen tässä! Olisinko voinut kuvitella vasta
äskän

---

25. Olisinko voinut uneksia

---

26. vasta eilen

---

27. (Tavallinen nelinkertainen toisto)

---

28. No niin.

---

29. No niin, olen tässä! Käsittämätöntä, mutta

---

30. En usko millään

---

31. paitsi että

---

32. (Surullisen päivän jäännökset väräjävät)

---

33. No niin.

---

34. No niin, olen tässä! En aio uuvuttaa

---

35. En rupea uuvuttamaan

---

36. sinua

---

37. sinua, lukijani

---

38. 54 vuotta, VTT:n suunnitteluosaston työntekijä.

---

39. Naimisissa toista kertaa.

---

40. Aikuinen poika ensimmäisestä avioliitosta.

---

41. Ryhdikäs, nuorekas.

---

42. Laulaa mielellään ja soittaa kitaraa ”huvikseen”.

---

43. Palasi töihin noin klo 14.30 lounastauon jälkeen.

---

44. (No niin)

---

45. 39 vuotta, taksinkuljettaja.

---

46. Nuorena harrasti painonnostoa, sitten lopetti.

---

47. Naimisissa.

-
48. Kaksi lasta - Denis (14 vuotta) ja Lada (9 vuotta).
-
49. Noin klo 14.30 otti kyydin lennossa ja lähti Domodedovon suuntaan.
-
50. (No niin)
-
51. 24 vuotta, lastentarhanopettaja.
-
52. Pituus 170-172 cm.
-
53. Herttainen, hiukan taipumusta pyöreyyteen.
-
54. Asuu vanhempiensa luona.
-
55. Ei naimisissa, mutta ilmeisesti seurustelee pysyvästi.
-
56. Noin klo 14.30 seisoi raitiovaunupysäkillä Riian aseman luona.
-

---

57. (No niin)

---

58. 51-vuotias draamateatterin näyttelijä.

---

59. Kolme vuotta sitten sai sydänkohtauksen.

---

60. Teatterissa saa yleensä sivurooleja.

---

61. Noin klo 14.30 harjoitusten jälkeen lähti teatterista ja päätti mennä jalan muutaman pysäkin matkan.

---

62. (No niin)

---

63. Sanalla sanoen, kaiken pitäisi olla hyvin kevyttä, melkein läpinäkyvää, tuskin havaittavaa.

---

64. Ehkä jotain sateenkaaren tapaista.

---

65. Talon kuvaus taas voi alkaa mistä hyvänsä.

-
66. Esimerkiksi katon väristä.
-
67. Tai jostain kasvista.
-
68. Tai vanhasta pajusta aidan luona.
-
69. Tai jotain siihen tyyliin että ikään kuin vain teeskentelet nukkuvaa ja nukutkin ihan oikeasti.
-
70. Tai ikään kuin joku näkymätön yllättää takaapäin, panee kätensä olkapäillesi ja alkaa nauraa niin tuttua naurua, ettet pysty pidättelemään kyyneleitä.
-
71. Tai kuvitelkaa, että odotatte jatkuvasti jotain käsittämätöntä katastrofia.
-
72. Ja ilmeisesti juuri sen vuoksi vaistomaisesti vastustatte kaikkea muutosta.
-
73. ”Enhän minä joka jumalan päivä voi parsia sinulle tuota kirottua selkävyötä!”
-

---

74. (Heittää takin lattialle ja alkaa yhtäkkiä itkeä)

---

75. Mutta me ymmärrämme hyvin, että selkävyö on tässä sivuseikka.

---

76. Tai kuvittele, että olet odottanut tätä hetkeä koko ikäsi.

---

77. Ja nyt vapisten avaat salatun oven.

---

78. Ts. se on kuin ”hyvästi iäksi” tiukkaan spiraaliin kiedottuna.

---

79. Ymmärrätkö?

---

80. No niin, olen tässä!

---

81. olen tässä! En aio uuvuttaa sinua, lukijani, matkan koettelemusten kuvauksilla

---

-
-
82. matkan koettelemusten kuvauksilla, satunnaisilla
matkatovereilla, joista eräät olivat muuten varsin
mukavia, toisia taas ei edes huvita muistella
-
-
83. toisia taas ei edes huvita muistella sitä täysin
ymmärrettävää huolta ja kärsimättömyyttä, joka vahvistuu
sitä mukaa kun salattu päämäärä tulee lähemmäksi
-
-
84. huolta ja kärsimättömyyttä, joka vahvistuu sitä mukaa
kun salattu päämäärä tulee lähemmäksi, paljoo muuta
-
-
85. paljoo muuta. Ja niin yölliset näkymät käyvät vaikeiksi
hahmottaa, sekoittuvat aamu-usvaan
-
-
86. sekoittuvat aamu-usvaan, ja nyt jo poikalauma ryntää
mäenrinnettä alas joen rantaan
-
-
87. alas joen rantaan, ja ohi kiitävät Reinin kukkulat,
linnat, viinitarhat
-
-
-
-

-
-
88. linnat, viinitarhat, ja niin kaukaisilta tuntuvat nyt haljennut malja ja pölyinen täytetty orava, lasipallo ja rypistynyt paperi
-
-
89. lasipallo ja rypistynyt paperi, eikä ole mitään järkeä enää lyödä rumpua, joka ei kuitenkaan soi, koska se on kuollut
-
-
90. ei soi, koska se on kuollut, ja niin väsyneen liekin jäänteet väpättävät
-
-
91. väsyneen liekin jäänteet väpättävät, mutta asiain kulkua ei voi muuttaa
-
-
92. ei voi muuttaa, poistumme tahoillemme
-
-
93. poistumme tahoillemme, älä unohda minua.
-
-
94. Poistumme tahoillemme, älä unohda minua.
-
-
95. Poistumme tahoillemme, älä unohda minua.
-
-

TÄSSÄ OLEN MINÄ

Это я (1995)

---

1. Tässä olen minä.

---

2. Tässäkin olen minä.

---

3. Ja tässä olen minä.

---

4. Tässä ovat vanhemmat. Ilmeisesti Kislovodskissa.
Kirjoitus: "1952".

---

5. Miša ja lentopallo.

---

6. Minä ja kelkka.

---

7. Galja ja kaksi kissanpoikaa. Kirjoitus: "Eläväinen
korttelimme".

---

8. Kolmas vasemmalta olen minä.

---

9. Tori Ufassa. Kirjoitus: "Tori Ufassa v. 1940".

-
-
10. Tuntematon. Kirjoitus: ”Rakkaalle Jolotškalle muistoksi M.V:lta, Harkovin kaupungissa”.
-
-
11. Ja tässä on isä pyjamassa kuokka kädessään. Kirjoitus: ”Kiivasta työtä”. Käsiala minun.
-
-
12. Äiti ja mykkä ompelija Tatjana. Molemmat uimapuvuissa. Kirjoitus: ”Kuuma kesä -54”.
-
-
13. Ja tässä olen minä shortseissa ja t-paidassa.
-
-
14. Istumassa:
-
-
15. Lazutin Felix.
-
-
16. (Ja jonkun käsi, joka kirjoittaa jotain paperilappuselle)
-
-
17. Golubovski Arkadi Lvovitš.
-
-
18. (Ja sadepisara, joka valuu vaunun ikkunaa pitkin)
-
-

---

19. Rozalija Leonidovna.

---

20. (Ja pieni vaaleanpunainen kirjekuori, joka on pudonnut
naisen käsilaukusta)

---

21. Košeleva Alevtina Nikititšna, siivooja.

---

22. (Ja televisiokuuluttajan äänettömästi liikkuvat huulet)

---

23. Edesmennyt A.V. Sutjagin.

---

24. (Ja valokuvan pala, joka ui keväisessä purossa)

---

25. Gavrilin A.P., lempinimi koulussa "Taksidermisti".

---

26. (Ja pullistuneet verisuonet iäkkään työmiehen käsissä)

---

27. Prof. Witte.

---

28. (Ja avattu sateenvarjo, joka lipuu hitaasti sillan alitse)

---

29. Seisomassa:

---

30. Martemjanov I.S.

---

31. Ja me näemme yksinäisen paperinpalan, joka taistelee epätoivoisesti hyistä syystuulta vastaan.

---

32. Ja kirjoitus: ”Mitä minä täällä teen?”

---

33. Mogiljevskaja S.J. ja Pilipenko V.N.

---

34. Ja me näemme leikattujen hiusten kultaisten pyörteiden putoavan lattialle.

---

35. Ja kirjoitus: ”Vaikka syy on kaikkien, vastuu jää vain sinulle.”

---

36. Tolpygin G.J.

-
-
37. Ja me näemme italialaisen televisiotoimittajattaren itkettyneet kasvot.
-
-
38. Ja kirjoitus: ”Monen vuoden jälkeenkin vain olet yhä se entinen, niin runoilija kirjoitti, nyt nimeään vain muista en.”
-
-
39. Joakim Sartorius.
-
-
40. Ja me näemme keskeltä revityn patasotilaan nahkaisella nojatuolilla.
-
-
41. Ja kirjoitus: ”Tähän tulee loiske airon, hellän sanan rakkaaltaan kuulee neito liian nuori kuninkaille keimailemaan.”
-
-
42. Govendo T.H.
-
-
43. Ja me näemme kuusi tai jopa seitsemän kirkkaan oranssia tablettia tärisevällä lapsen kämmenellä.
-
-
-

---

44. Ja kirjoitus: ”Tällaisena aion pysyä; jos muuksi muutun, tuhoudun. Äiti pelkäsi ja syystä: mä talutusnuoraan ajaudun.”

---

45. Makejeva O.A.

---

46. Ja me näemme kartalle merkityn Bochumin kaupungin.

---

47. Ja kirjoitus: ”Elämäntapa tuollainen on peruja niistä ajoista, jolloin annettu ei lasten meluta ei kiusata.”

---

48. Konotopov V.N.

---

49. Ja me näemme läjän koiranpaskaa ja tuoreen polkupyörän jäljen.

---

50. Ja kirjoitus: ”Kun et jaksa kotona murhettasi odottaa, määrät jäljet saatat muistaa pitkin pestyä lattiaa.”

---

51. Zamesov V.N.

-
-
52. Ja me näemme lapsen sormen, joka hapuilee epävarmasti koskettimilla Schubertin ”Forellien” melodiaa.
-
-
53. Ja kirjoitus: ”Kärsivällisyys ja maine - ei nuo sisaret tunne toisiaan. Jää syrjään, ole vaitonainen, kunnes taistoon kutsutaan.”
-
-
54. Ja me erotamme puolihämärässä nukkuvan lapsen kasvoja nuuhkivan valtavan rotan varjon.
-
-
55. Tässä olen minä.
-
-
56. Ja tässä lopultakin ilmestyy kuolevaa sukulaistaan tapaamaan menevän nuoren miehen matkaviitan suuri hopeanappi.
-
-
57. Ja tärisee kaksintaistelupistooli kädessä ontuvan upseerin.
-
-
58. Ja tärisee keskeltä avattu ranskalainen romaani kädessä nuoren neidon.
-
-

-
-
59. Ja tärisee hopeinen nuuskarasia kädessä kalpean nuoren miehen.
-
-
60. Ja tärisee tinaristi kädessä juopuneen sotilaan.
-
-
61. Ja tärisee iso hopeasamovaari käsissä humalaisen lääkintäupseerin.
-
-
62. Ja hiukan värähtää antiikin jumalattaren kipsipatsaan pään päällä istuvan suuren mustan linnun kiiltävä nokka.
-
-
63. Kaikki tämä olen minä.
-
-
64. Lazutin Felix: ”Kiitos. Minun täytyy jo lähteä.”
-
-
65. (Poistuu)
-
-
66. Martemjanov Igor Stanislavovitš. *Löytöjen kausi: kirj. kriitt. artikkelikok.* Moskova: Aikalainen, 1987.
-
-
-

-
67. Golubovski Arkadi Lvovitš: ”No niin. Minä taidan lähteä.”
-
68. (Poistuu)
-
69. Tolpygin Gennadi Jakovlevitš. *Loppiaishelle: runoja ja runoelmia*. Tula: Priokskin kust., 1986.
-
70. Rozalija Leonidovna: ”On jo myöhä. Minun on aika lähteä”.
-
71. (Poistuu)
-
72. Mogiljevskaja Susanna Jankelevna, Pilipenko Vladimir Nikolajevitš. *Meillä on hauskaa! Entä teillä?: Harjoituskirja 4-6 -luokkalaisille huonokuuloisille*. Moskova: Valistus, 1984.
-
73. Košeleva Alevtina Nikititšna, siivooja: ”Voi hyvä isä! Mitä minä oikein jämähdin istumaan? Täytyy mennä.”
-
74. (Poistuu)
-

---

75. Sartorius Joakim. *Pyörän formula. Romaani.* Saksasta kääntänyt ja jälkisanat V.A. Rivkina. Moskova: Tiede, 1984.

---

76. Edesmennyt A.V. Sutjagin: ”Sattuuko teille, Ljubotška, sellaisia tilanteita, että käytännössä kaikki, mitä teille ja ympärillänne tapahtuu - tuolla menee eukko, näettekö? etsii jotain kassistaan, ja tuolla kissa kipitti kulman taa - että kaikki ikään kuin noudattaa jotain suurta salaista suunnitelmaa, jonka ymmärtää heti ja ainiaaksi, kun vain vähän yrittää? Anteeksi, mitä sanoitte?”

---

77. ”En mitään, kuuntelen vain.”

---

78. ”Sattuuko niin vai ei?”

---

79. ”Mitä sattuu?”

---

80. (Poistuu)

-
-
81. Govendo Tamara Haritonovna. ”Joitakin epäkonventionaalisen poetiikan kysymyksiä James Dawsonin myöhäistuotannossa”. *Ajankohtainen Labyrintti*. Nro 3. Moskova, 1992, ss. 12-21.
-
-
82. Makejeva Olga Aleksandrovna. ”Keski- Länsirannan heimojen kalenterijuhlat”. Mts., ss. 12-21.
-
-
83. Konotopov Valeri Nikolajevitš. ”Thomas Bauerin näytelmä ’Karjakko ja vaaliruhtinas’. Johtomotiivien analyysi”. Mts., ss. 12-21.
-
-
84. Zamesov Viktor Nikolajevitš. ”Loiseläjän tajunnan kriisi. Miten eteenpäin”. Mts., ss. 12-21.
-
-
85. Gavrilin A.P.: ”Me sanomme esimerkiksi: tuuli metelöi. Eikö niin?”
-
-
86. ”Nii-in...”
-
-
-
-
-

---

87. ”Ja eihän se tuuli mitään metelöi, vaan se, mihin se törmää matkalla: puiden oksat, kattopelti, savupiiput. Ja tuuli, Ljubotška, ei metelöi. Miksi se metelöisi?”

---

88. ”Todellakin...”

---

89. (Poistuu)

---

90. Prof. Witte (itseksensä): ”Luoja! Miten paljon ihmiseltä voi vaatia! Tämä käy jo yli voimieni. Minähän yritän vilpittömästi. Luoja nähköön, yritän vilpittömästi.”

---

91. (Repeää huutamaan)

---

92. ”Hän se on! Hän! Tuo typerä porvariseukko Antonina! Ja miten kalliiksi minulle tulikaan hänen ihastuttava serkkunsa, tuo vihamielinen nauta, jolle on annettu koristeeksi yliopistotutkinto, luoja yksin tietää. Muuten taidanpa tietää, mitä täytyy tehdä!”

---

93. (Poistuu)

---

94. ”No katso nyt. Aluksi täytyy pyyhkiä tällä pesusienellä. Katso, minähän näytän sinulle. Tällä pesusienellä, vot. Sitten tällä kuivalla rätillä. Ettei ruostuisi. Ymmärrätkö?”

---

95. (Poistuu)

---

96. ”He sanoivat minulle, että pistäytyvät pyhänä illansuussa. No minä paistoin omenapiirakan. He pitävät niin omenapiirakasta. Vaihdoin vaatteet ja istuin odottamaan. Ja yhtäkkiä he soittavat minulle šusterien luota ja sanovat, että šusterit kutsuivat heidät kylään ja he menivät. Miten voi olla? Minä suutuin toden teolla. Istuin kuin idiootti piirakkani kanssa. Soitin sinulle, ehkä sinä tulisit ja söisit. Sinähän pidät myös piirakasta. Mutta sinäkään et ole kotona. Minä jopa itkin hiukan. Se oli niin ikävää... Mutta olkoon, älä välitä...”

---

97. (Poistuu)

---

98. ”Tiedätkö, minä taidan lähteä.”

-
99. ”Minne sinä olet menossa, hölmö? Meillä on koko yläkerta vapaana. Kaikkea löytyy: tyyny, peitto...”
-
100. ”Ei-ei. Kiitos vaan, mutta täytyy mennä. (Katsoo kelloon.) Kymmentä yli kaksitoista. Ehdin vielä.”
-
101. ”No minkäs teet. Lykkyä tykö!”
-
102. (Poistuu)
-
103. Ja tässä olen minä.
-
104. Ja tässä aamu suloinen, kun vilkas poika naapurin pääsi pakoon yllättäen raivostuneen Zoja-tädin.
-
105. Ja tässä olen minä.
-
106. Tässä Raja Laritševan unohtunut profiili. Minun rillit, vanhat sangat. Hän on kolme vuotta vanhempi.
-
-
-

---

107. Ja tässä olen minä.

---

108. Ja tässä neljä sanaa nuo, jotka Saša sanoo, kun Kolja hevosenkengän tuo omin käsin taivutetun.

---

109. Ja tässä olen minä.

---

110. Ja tässä pääkaupunki, riemu punalippujen ja vastapestyt naamat meidän pihan tyttöjen.

---

111. Ja tässä olen minä.

---

112. Ja tämä on hymnin suloinen ääni tasan kuudelta, kuin en olisi nukkunut lainkaan. Joku oli varmaan unohtanut sammuttaa radion.

---

113. Ja tässä olen minä.

---

114. Ja tässä olen minä shortseissa ja t-paidassa.

SUKULUETTELO

Родословная (2008)

-
-
1. Oo! Abrahamille syntyi Iisak. Vau!

---
  2. Iisak-enon muistan vielä jotenkin. Hän oli silloin armeijassa.

---
  3. Zjama oli nempies ja joutui vankilaan. Mutta onneksi kakku oli lyhyt.

---
  4. Jaša oli lihava ja vaiti kaiken aikaa. Söi tosi paljon. Muuta en osaa hänestä sanoa.

---
  5. Bela sai silloin töitä Sretenkan optikolta. Hän oli siellä pitkään. Sain häneltä mainiot kehukset. Muistan sen hyvin.

---
  6. Motka on kuukauden päästä viisikymppinen, mutta yhä aika paskiainen!

---
  7. Grauermanin johtavana lääkärinä oli silloin muuan Boris Lvovitš, kaukainen sukulainen.

-
-
8. Klara ja Simeon muuttivat vuonna -41 Tšeljabinskiin ja sinne myös jäivät.
-
-
9. Ei, en ole aikoihin saanut kirjettä Naumilta. En tiedä, mitä heille kuuluu.
-
-
10. Mosja teki kaiken itse. Varsinainen ihmemies.
-
-
11. Hänen nimensä oli kai Dora. Minusta hän ei ollut ihan terve.
-
-
12. Rauhassa, rauhassa.
-
-
13. Gesja joi koko päivän tosi vahvaa teetä, hortoili pyjamassa kampaamattomana, poltti ketjussa tupakkaa ja luki kirjoja. Melkoinen sotku!
-
-
14. Dodik oli lapsilleen niin äiti isä kuin lastenhoitaja ja kuka tahansa.
-
-
-
-

---

15. Beba ja Raakel eivät halunneet lähteä, niinpä he jäivät Kiovaan. Sanoivat: ”Kuka meitä vanhuksia kaipaa.” No ymmärrätte, miten siinä kävi.

---

16. Rauhassa, rauhassa.

---

17. Salomo elää ilmeisesti vieläkin. Paitsi ettei hän ole aikoihin ollut enää Salomo, vaan Simeon.

---

18. Ja nyt alkoi laulu.

---

19. Matteus jätettiin vuonna -53 rauhaan, kumma kyllä. Miten korkeassa virassa! Toisilla on tuuria.

---

20. Marik eli 92-vuotiaaksi, ettäs tiedätte. Järki leikkasi kuin partaveitsi kuolemaan saakka.

---

21. Oh! Mulja lähetti kirjeen. Ei kun lukemaan.

-
-
22. Kaikki Goldmanit kuolivat Ašhabadin maanjäristyksessä. Aivan kaikki. En edes tiedä, mihin heidät on haudattu. Ehkei mihinkään.
-
-
23. Ja nyt alkoi laulu, naamoista näki.
-
-
24. Älkää puhuko typeryyksiä! Ensinnäkin hän ei ollut Jeguda, vaan Jeremei. Sillä Jeguda oli Tsiljan sukulainen. Muistatteko Tsiljan?
-
-
25. Molemmat elivät elämänsä Žitimirissa. Koskaan eivät matkustaneet minnekään, paitsi evakkoon. Ja takaisin. Niin he myös kuolivat.
-
-
26. Griša ei ole hänen enonsa vaan serkku. Iso ikäero, siinä kaikki.
-
-
27. Rauhassa, rauhassa.
-
-
28. Raakelilla, tietäkää se, ei ollut omia lapsia ollenkaan.
-
-
-

---

29. Hänen ensimmäinen vaimonsa kuoli kauan sitten. Vaimon nimi taisi olla Bertha. Tai sitten jokin muu.

---

30. Ljova oli ottolapsi, ei oma. Kauhean taitava kaveri.

---

31. Ensin tuli kirjeitä Haifasta, sitten lakkasivat kirjoittamasta. Oma elämä, se on sitä.

---

32. Borja oli kovasti huolissaan. Oikeasti.

---

33. Ja nyt alkoi laulu, naamoista näki, että kaikki olivat onnellisia.

---

34. Oo! Kuulkaas tätä: ”Asafille Josafat.” Jo oli nimiä ihmisillä - kielikään ei käänny lausumaan.

---

35. Jättivät hänelle siemeniä ja säilykkeitä ja lähtivät etelään. On siinä lapset, herra paratkoon!

---

36. Rauhassa, rauhassa.

-
-
37. Taitavat olla sisaruksia, mutta Stella on todellinen kaunotar, kun taas Etja on varsinainen apina. Miten se on edes mahdollista?
-
-
38. Tjoma oli itseoppinut, mutta terävä kuin valtiovarainministeri. Ministeriksi häntä kotona kutsuttiinkin.
-
-
39. Ja nyt alkoi laulu, naamoista näki, että kaikki olivat onnellisia ensin, sitten vaipuivat apatiaan.
-
-
40. Ja kuinka he kaikki lauloivat ja tanssivat! Heillä oli aina niin rattoisaa kotona! Siis Shpitzbergeilla, muistatteko?
-
-
41. Ei, laita mieluummin toisin päin: ”olivat apaattisia ensin, sitten puhkesivat riemuun.” Niin on parempi, eikö totta?
-
-
42. No niin... ”ja Jaakobille Joosef, Marian mies. Maria synnytti Jeesuksen, jota sanotaan Kristukseksi.”
-
-
-

Opettajat vailla oppilaita

Alkuperäinen julkaisu

Kielen sattumia (Случаи из языка, 1998)

Berliinin Güntzelstrassen metroaseman laiturilla seisojien keskellä kirkasta päivää vanhempi mutta ei kuitenkaan kovin vanha mies. Hän oli asiallisesti pukeutunut ja virtsasi lattialle. Oliko hän sairas? Juovuksissa? En tiedä. Ainakaan hän ei antanut sellaista vaikutelmaa. Seisojien joukossa vain puku päällä, kravatti kaulassa, hattu päässä ja lasketteli keskittyneesti saksalaiselle kaakelilattialle. *Kukaan ei sanonut hänelle mitään.* Ihmiset kiersivät hänet vain kauempaa ja yrittivät flegmaattisesti väistellä roiskeita. Varsinkin intensiivinen virtsanlaskun prosessi oli lisäksi siinä määrin epätodellisen pitkä, ettei minullakaan riittänyt kärsivällisyyttä odottaa esityksen väistämätöntä finaalia eli poliisin ilmestymistä paikalle.

Saksalaiset, kuten muutkaan länsimaiset ihmiset, eivät pääsääntöisesti kasvata toisiaan. Sitä varten on olemassa poliisi.

Jotkut saksalaiset moraalisäännöt ovat meikäläisen ihmisen näkökulmasta hyvin sokeeraavia. Jos saksalainen näkee ikkunasta kuinka toinen saksalainen parkkeeraa autonsa väärään paikkaan, hän ei suinkaan karju tälle räppänystä: ”Äijä hei, etkö muka huomaa pysäköintikieltoa?”, vaan soittaa suoraan poliisille täyttäen näin mielestään kansalaisvelvollisuutensa.

Jos taas yläkerran naapurin juhlat jatkuvat laulun ja tanssin merkeissä puoli kolmeen, saksalainen ei mistään hinnasta mene selvittämään asiaa naapurin ovelle, vaan soittaa jälleen poliisin.

Meilläpäin tällaista käyttäytymistä pidetään yleensä kan-telemisena, mitä se oikeastaan onkin. Meikäläiset joko kärsivät tai rupeavat räyhäämään. Mutta eivät vasikoi. Se olisi hyö-dytöntäkin.

Meidän kommunikaatiokenttämme on poikkeuksellisen kyl-lästetty didaktisella energialla. Kaikki kasvattavat väsymättä toisiaan: ”Heitättekö kotonakin roskat lattialle, nuori mies?” Jatkuva kasvatusprosessi, johon kaikki ottavat osaa – jonossa seisovasta täti-ihmisestä televisiossa esiintyvään kirjailijaan – on kuitenkin vailla päämäärää. Siinä ei ole kyse valistamisesta tai etenkin moraaliarvojen kohentamisesta. Pikemminkin päinvastoin. Se ruokkii koko lailla itseään: oppilaita ei ole, on vain opettajia.

Eräs tuttu virolaisnainen kertoi hämmästelleensä Moskovassa käydessään ihmisten kursailematonta taipumusta kurkistella ventovieraan lastenrattaisiin ja jakaa ankaria puhutteluja äidille: ”Mitä te hänet noin olette kapaloinut? Ei kai tuolla tavalla voi?”

Didaktiset ratsiat ovat ennen muuta koko yhteiskuntaan ja kansalaisten arkielämään levinneen väkivallan tai aggression sivistyneempi olomuoto. Mitä totaalisempaa on vallitseva ag-gressio, sitä levollisempina ja toiveikkaampina voimme ottaa vastaan paikalliset pienet ”happy endit” siellä täällä.

Kerran eräs ystäväni eräässä pikkukaupungissa, olkoon sen nimi vaikka Toržok, meni puhelinkioskiin soittaakseen paikallisille tuttavilleen. Numero oli pitkään varattu, ja yhtäkkiä ystäväni huomasi että puhelinkioskin ympäröi joukko nuoria miehiä verryttelyasut yllään ja tupakat huulissaan. He katsoivat häntä uteliaasti, kasvoillaan moniselitteinen, ei järin ystävällinen ilme. Lapsuudestaan ystäväni muisti, että tällaisissa tilanteissa kannattaa olla keskustelussa aloitteellinen, joten hän yritti ilmaista niin kasvoillaan kuin äänelläänkin huoletonta hyvántahtoisuutta, kurkisti ulos kopista ja kysyi:

-Ette satu kundit tietämään paljonko kello on?

-Tarkalleen vai noin sinnepäin? porukan pomo, kaikesta päätellen, kysyi sielua jäätävän lempeästi.

-Noin sinnepäin käy mainiosti. Olosuhteet edellyttivät ystävältäni myötämielisyyttä.

-Alkaa tulla ilta, porukan pomo vastasi jopa hiukan laulavalla äänellä. Sitten äkkiä hän hymyili täysin lapsellista hymyä, ja tilanne oli samassa ohitse.

Toinen tapaus paikallisjunassa. Melkein puolet vaunusta täytti ilmeisen rikollinen joukko miehiä, jotka kiroilivat minkä kerkesivät. Muut matkustajat olivat aivan vaiti, mikä oli sekin varsin luonnollista. Yhtäkkiä paikalle pelmahti ikivanha mutta tinkimätön mummeli. ”Nuoret miehet”, hän huusi odottamattoman kirkkaalla pioneeriäänellään. ”Täällä on lapsia! Voisitteko lakata päästelemästä räävittömyyksiä?” Vaunu lakkasi käytännössä hengittämästä ja siristi silmiään: millainen jälki kamikazemummosta jäisi junan lattiaan? Mutta tapahtui jotain aivan muuta. Yksi bandiiteista käänsi mummon puoleen kriminaalinaamansa ja sanoi roistonitkuisella äänellään: ”Ethän katso pahalla, kato jätkät on aika hermona? Me tullaan vankilasta ja ollaan menossa Vysotskin haudalle.”

Ihan itkettää.

Vielä yksi onnellinen tapaus. Muinainen, mutta liittyy myös lähijunaan. Olin tulossa jostain viimeisellä junalla kotiin, kuten tavallista. Tällä kertaa istuin vaunussa ypyöksin. Yhdellä asemalla vaunuun ähkyi kolossaalinen, humalainen ja pelottava mies, kaapinkokoinen, paita revennyt, oli saanut pahasti turpaan. Hän käänteli piestyä päätänsä, otti minut syleilyynsä ja sanoi luotavaisesti: ”Kuule ystävä! Mitä luulet, *kenet vois sin tappaa nyt ja tässä?*” Siinä tilanteessa kysymys oli kerrassaan kiinnostava.

En muista, mitä sain hänelle sanottua. Ehkä en edes sanonut mitään. Ehkä jopa lauloin hiukan. Paljon mahdollista, että se oli tuutulaulu, sillä hirveä kanssamatkustajani alkoi pian kuorsata kuin piirretyn elokuvan jättiläinen. Itse jäin pois omalla asemallani ymmärtämättä ihan täysin mistä olin juuri äsken selvinnyt. Kävelin tyhjiä katuja ja pohdiskelin, mitä taide tosiasiaa tekee: se taistelee pahaa vastaan avatuin nyrkein, kiroaa sitä, tuudittaa sitä, pakottaa sen massiivisen avuttomasti kuorsaamaan vasten taiteilijan haurasta olkapäätä.

Kirjailijan luuranko

Alkuperäinen julkaisu

Ajan hajusteet (Духи времени, 2008)

Halusin kovasti tulla kirjailijaksi. Haluan vielä joskus nykyäänkin. Ennen haaveilin, kuten enemmän tai vähemmän kaikki normaalipojat, lentäjän, miliisin, kuuluisan tutkimusmatkailijan, juontajan, lippukassan ja maanalaisen tunnelin johtajan urasta. Vähän aikaa tahdoin lääkäriksi, kuten setäni Boris, joka lahjoittikin minulle kerran oikean ruiskun ja siihen neulasarjan. Tuota ruiskua rupesin heti tunkemaan joka paikkaan mihin se vaan suostui tunkeutumaan, kunnes se otettiin minulta pois.

Pakolliset kosmonauttiaikeet onnistuivat välttämään. Kosmonauttiikan aika alkoi kun olin kolmentoista ja himosin jo vakaasti kirjailijan uraa. Kirjailijuudessa minua houkuttivat tietenkin ennen kaikkea ulkoiset seikat. Olin suorastaan lumoutunut sellaisista ilmaisuista kuin ”tällä hetkellä työstän sitä ja sitä” tai ”kokoan aineistoa siihen ja siihen”. Miten houkuttelevia nuo aineistot olivatkaan salaperäisessä aineettomuudessaan. Minua veti vastustamattomasti puoleensa huikaiseva näkyvä – istua

pitkään kirjoituspöydän ääressä kämmen poskea vasten, vasemmalla pino aanelosia, oikealla toinen samanlainen pino, mutta täyteen kirjoitettuja ja käsialani – tietäisittepä millaisen – koristamia. Syvän miitteliäisyyden vallassa voisi järsiä silmälasien sankaa, voisi nousta aina välillä pöydän äärestä ja katsoa hajamielisesti ikkunasta ja nähdä, kuinka ”pumpulinpehmeä lumi laskeutui äänettömästi puiden kristallioksille” (ja painaa tuo mieleen). Ja vakuuttuneena siitä, että ikkunan takana kaikki oli kunnossa, että kaikki oli kuten pitikin, että siellä ”hämärtää”, voisi huokaista ja palata pöydän ääreen ja ajatella taas istualtaan. Ja sitten kutsuttaisiin syömään.

On toki kirjailijalla tekemistä. Herkullisinta on tuo maaginen lause ”ei jotenkin synny tekstiä tänään”. Kirjallisuus ei ole mikään matematiikan läksy, jonka voisi kuitata ”ei jotenkin ratkea tämä tehtävä tänään”. Kirjallisuus on tietty määrä syntymättömien tekstien aloituksia. Niitä kiduttavia varaslähtöjä on kerta kaikkiaan turha muistella. Ne ovat kaukana siitä myös keskenjääneestä mutta kiistattoman loistavasta teoksesta, jonka kirjoitti muuan ihmelapsityttönen, vanhojen ystäväni tytär. Kun tyttö oli vasta 9-vuotias, hän istui hetkeksi kirjoittamaan historiallista romaania. Romaani alkoi – ja myös päättyi – seuraavasti: ”Herttuatar N meni järjiltään saatuaan tietää, että hänen tyttärensä on avioiton lapsi.” Myöntäkää pois, että se oli vakavaa.

Joidenkin lasten ei tarvitse lainkaan sovittaa ylleen kirjailijan viittaa, sillä he ovat itse kirjallisuuden luomuksia. On olemassa lapsia (eikä pelkästään lapsia, totta puhuen), jotka osaavat luoda ympärilleen valtavan kirjallisen kentän ilman että erityisesti pyrkivät siihen. On esimerkiksi muuan ihmeellinen poika, jonka vanhempien kertomat tarinat hänestä elävät kiitollisessa mielessäni, ja odotan vain syytä tehdäkseni... No, ymmärrätte mitä tarkoitan.

Esimerkiksi tämä vanhempien kertomus: Eräänä loistavana

päivänä poika kysyi isältään: ”Isä, kuka on Serafimovitš?” – ”Mitä sinä sillä tiedolla?” ihmetteli isä. ”No, mummohan asuu Serafimovitšinkadulla? Enkä minä tiedä, kuka hän on.” Käyden mielessään kiireesti läpi koulun kirjallisuuden opetuksen hajanaisia liuskoja ja löytämättä sieltä mitään kelvollista isä mutisi: ”No hän on sellainen ikään kuin kirjailija. Hän on kirjoittanut... Jotain hän on kirjoittanut. Jotain romaaneja. Aa! Nyt muistin. *Rautavirta*. Mistä se kertoo, sitä en muista, anna anteeksi.”

Poika vaikutti tähän hämääseen vastaukseen täysin tyytymättömältä. Noin puolen vuoden kuluttua keskustelusta isä vei pojan paleontologiseen museoon. Se on se paikka, missä on erilaisia esihistoriallisia luurankoja ja torahampaita. Tiedonjanoinen poika katseli uteliaana ympärilleen, teki joitakin huomioita, mutta kääntyi odottamatta salin kulmassa istuvan naishenkilön puoleen. ”Voisitteko ystävällisesti kertoa”, kohtelias poika kysyi, ”onko teidän museossanne luurankoja?” – ”On toki”, vastasi hieman ällistynyt museotyöntekijä. ”Entä onko teillä kirjailijoiden luurankoja?” – ”Minkä kirjailijoiden?”, eukko hämmentyi täysin. ”No, esimerkiksi kirjailija Serafimovitšin.” Mitä museotyöntekijä pojalle vastasi ja vastasiko hän ylipäänsä mitään, ei ole lainkaan tärkeää.

Tärkeää on se, että elämä, joka aika ajoin käy nujakoimaan kirjallisuuden kanssa ja väistämättä voittaa sen, muuttuu itsekin kirjallisuudeksi. Jokaisessa kaapissa, jopa lasten kaapissa, jonka ovesa on hilpeä sienien kuva, piilottelee luuranko – kirjailijan luuranko.

Marginaalikatuisuus

Alkuperäinen julkaisu

Grani.ru, 2011

Suomennos ilmestynyt

Idäntutkimus-lehdessä 2/2011

Taiteella on monia tehtäviä ja sosiaalisia rooleja, jotka nousevat pintaan eri aikoina. Lisäksi taide pyrkii täyttämään yhteiskunnallisen ja älyllisen elämän ammottavia aukkoja. Siksi taide saa joskus erilaisia, ikään kuin itselleen epätyypillisiä muotoja.

Kaikki tähän asti kokeiltu kaduilla näkyvä kansalaisaktiivisuus on auttamattoman vanhentunut. Katujen kieli on köyhtynyt olemattomiin. Tyypilliset ja vielä jokin aika sitten toimineet *mitingit*, *losungit*, *happeningit* – olivat ne sitten puolesta tai vastaan – hyytyivät, menettivät tenhonsa ja sen myötä myös uusia merkityksiä synnyttävän energiansa. Tästä syystä nykyinen radiikaalitaide on lähtenyt kaduille, jotka sellaisinaan vääntelevät vailla kieltä. Niinpä taide yrittää opettaa kaduille omaa kieltään. Sillä ilman kieltä – ilman sanastoa, käsitteistöä ja lauseoppia – kadut muuttuvat helposti mylviväksi ja mölyäväksi Maneesi-aukioksi.

Minulta kysytään aina välillä, miksi kannatan oppositioaktivistien katuprotesteja ja yritän puhua niiden puolesta, kun taas vallanpitäjille lojaalit ja alisteiset ryhmät tuomitsen yhteiskunnallisesti epäterveellisinä. Eikö tämä olekin hieman ohjelmallista?

Ensinnäkin: Totta kai se on ohjelmallista enkä näe mitään syytä sitä kieltää. Tietenkin nonkonformismin ilmiöt ovat minulle läheisempiä ja ymmärrettävämpiä kuin mielipuolisen konformismin ilmiöt. Tästä vakuutuin jo aikoja sitten.

Toiseksi minusta tuntuu, ettei tavallisella moraalivaistolla varustettu ihminen voi olla yhtäläisten olosuhteiden vallitessa valitsematta niiden puolta, jotka riskeeraavat oman turvallisuutensa, terveytensä ja vapautensa, jos vaihtoehtona ovat ne, joiden ”kansalaisaktiivisuutta” tukee valtava valtiollinen koneisto.

Mitään yhtäläisiä olosuhteita ei ole olemassa edes tiukimassa taiteellisessa mielessä, sillä našistiset tempaukset ovat tylsiä, lahjattomia, täydellisen idioottimaisia ja toivottoman toissijaisia. Tai eivät edes toissijaisia, vaan satakaksikymmentäseitsemässijaisia.

Esimerkiksi *Voina*-ryhmän tempaukset, demonstraatiot tai monstraatiot ovat hilpeitä, kekseliäitä, eivät milloinkaan kohdistu vihamielisesti yksittäisiin henkilöihin, ja toisaalta hyvinkin riitaisia mitä tulee valtiollisiin instituutioihin ja symboleihin. Mikä tärkeintä, ne nojaavat aina historiallisiin lähtökohtiin ja ennen kaikkea karnevalistiseen *skomorohi*-kulttuuriin.

Sanomattakin on selvää, että avoimessa julkisuudessa ja kaduilla toimivat taiteilijat ovat omien tempaustensa subjekteja, niiden yksilöllisiä toteuttajia. Našistinen lauma taas ei koskaan keksi itse mitään eikä myöskään tiedosta sitä että muut keksivät heidän tekemisensä – sen kohtalona on jäädä laumaksi.

Tähän teemaan liittyy myös akuutti juridinen näkökulma.

Kyllä, radikaalitaide operoi usein juridisen tilan rajoilla ja toisinaan myös rikkoo niitä, tiedostaen tai tiedostamattaan. Kurittomuuden ja huliganismin raja on kuitenkin hyvin ehdollinen ja riippuu aina sekä makuseikoista että tilannekohtaisista olosuhteista.

Vanhemmat lukijat muistavat klassisen kohtauksen lapsuuteni aikaisesta lyyrisestä elokuvasta. Siinä sankari livahtaa yön pimeyden turvin kaupungin puistoon, kahmii syreenipensaasta kimpun ja se kädessään törmää yhtäkkiä miliisiin. Miliisi vetää käden lippaan ja sanoo: ”Rikotte järjestyssääntöjä, kansalainen! Lähdetään asemalle”. Mutta kun nuori sääntöjenrikkoja on vakuuttanut miliisille, että kukat ovat hänen rakastetulleen, miliisi tokaisee näennäisen ankarasti jotain siihen tapaan kuin ”teitä rakastuneita on paljon, ei kaikille voi syreenejä istuttaa” ja päästää nuorukaisen vapaaksi, huokaisee ja jää katsomaan loittonevan onnenpekan perään.

Huliganismin ja kurittomuuden ero on aina ollut olemassa eivätkä sitä määritä kriminaalisäädökset vaan pikemminkin äänettömät yhteiskuntasopimukset. Tarkalleen ottaen ne signaalit, joita vallanpitäjät antavat alaisilleen.

Kuulin aikanaan myös karmivan tarinan siitä, kuinka muuan nuori mies sai kahden vuoden vankeusrangaistuksen siitä hyvästä, että hän ryhtyi tyttöystävänsä kanssa lumisotasille ja tuli vahingossa sammuttaneeksi lumipallolla yhden monista ikuisista tulista. Herjausta, ymmärrättehän. Vaikka asianajaja kuinka yritti inttää että tapahtunut oli puhdas sattuma, mikään ei auttanut. Merkit, symbolit, muotokuvat, idolit, epäjumalankuvat ja muut pakanallisen tietoisuuden tunnusmerkit – jotka määrittävät tänäänkin yhteiskuntaelämäämme – ovat aina olleet määrättömästi yksityishenkilöä, hänen arvoaan, terveyttään ja elämäänsä tärkeämpiä.

Olen vakuuttunut siitä, että ihmiset, jotka ovat valinneet kadut taiteellisen toimintansa alueeksi, eivät ole huligaaneja. Eivät vähimmässäkään määrin. Edes siinä tapauksessa, että heidän toimintansa ei aina ole lainmukaista. Minä en arvioi asiaa juridiselta kannalta, pikemminkin moraaliselta.

Mihin sitten perustuu tämä arvioni? Mikä hiiva on nostattanut uppiniskaisen käsitykseni? Ehkä sama hiiva, jota me kaksitoistavuotiaat hilpeät tolvanat heitimme salaa mökkinaapurimme Sergei Fominin huussin reikään. Tempaus oli kosto siitä, että ”tilanherraksi” pilkattu Fomin oli piessyt ystävämme Ahmetka Babajevin, joka oli veitsellä kirjoittanut halkovajan oveen yhden hyvin lyhyen sanan ja jäänyt kiinni itse teossa.

Jos joku ei tiedä tai ymmärrä, miten tehokasta jälkeä saa aikaan huussin reikään kuumana päivänä heitetty hiivapala, kokeilkoon tempua itse.

Voiton päivä heillä ja meillä

Alkuperäinen julkaisu

Grani.ru, 2011

En aio kirjoittaa mistään virallisen raivotautisesta ryyppyjuhlasta. En aio kirjoittaa myöskään siitä miten eepiset mittasuhteet saanut latteus tapaa meillä kääntyä pahuudeksi ja palavaksi vihaksi. Siitä on jo tullut yhteiskuntaelämämme normi. Kaiken muille kuuluvan – maa-alueen, saavutusten, vieraan kivun ja tuskan, uhrautumisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja emotionaalisen kokemuksen – kaiken tuon anastaminen, latistaminen ja lokaan painaminen on tuskin kenellekään täällä enää uutta, mutta silti se järkyttää. Järkyttää, koska olemme ihmisiä.

Ne jotka haluavat sotkea toisiinsa myytit ja historian, tarinat ja tosiasiat – he rinnastavat rienaten ja katalasti myös seitsemänkymmenen vuoden takaisen vapaustaistelun taannoiseen Krimin-pikavisiittiin ja muihin viimeaikaisiin alhaisiin tempauksiin. Kiduttavan lahjattomasti he rinnastavat samalla oikean sodan todelliset rintamamiehet metelöivään roskajoukkoon, joka on kiedottu raidallisiin yrjõnnauhoihin kuin jeesusteipillä pakatut muuttolaatikot. He kuvittelevat tosissaan, että

isänmaallisuuden aste ja historiallisen muistin syvyys mitataan kaksivärisen kankaan rullametreissä.

En halua kirjoittaa tästä kaikesta, se on muutenkin selvää. Paljon siitä onkin jo sanottu.

”Minulta on varastettu juhlapäivä”, sanoi vastikään ystäväni ja ikätoverini. ”Isäni oli sentään rintamalla.”

”Eivät ne mitään ole varastaneet”, sanoin hänelle. ”Eivätkä voikaan varastaa, sillä henkilökohtainen muisti on ehdottoman koskematon. Sen koskemattomuutta ei voi rikkoa tai edes järkyttää.”

En mielelläni puhu minkään sukupolven nimissä enkä pidä siitä kun joku niin tekee. Kollektiivin – sukupolven, kansan, ammattikunnan, uskonnon, sukupuolen – puolesta puhuminen haiskahtaa aina yritykseltä väistää henkilökohtaista vastuuta omista teoistaan ja sanomisistaan.

Tällä kertaa otan kuitenkin oikeuden puhua sukupolveni puolesta.

Meitä minun sukupolveni ihmisiä – ainakaan niitä joiden muisti ja todellinen historian taju eivät ole uponneet tyystin elämän soihin ja rotkoihin – ei kukaan horjuta väärään nuotiin. Me emme olleet rintamalla, me synnyimme myöhemmin. Olemme rintamalla sotineiden lapsia. Me olemme ”sotalapsien” sukupolven nuorempia veljiä ja sisaria. Sekin on erityinen sukupolvi. Puolinälkäiset lapset, jotka eivät koskaan unohda sireenien ääntä, vaunujen hajua, amerikkalaisia säilykkeitä tai parhaassa tapauksessa leipää, jolla on margariinia ja sakariinia. Se oli vanhemman veljeni sukupolvi. Hän syntyi kolme ja puoli vuotta ennen sotaa. Koko ikänsä hän on kerännyt pöytäliinalta ja vahakankaalta leivänmurut nyrkkiinsä talteen.

Melkein kaikki lapsuuteni aikuiset miehet olivat rintamamiehiä. Jotkut naisetkin olivat olleet rintamalla. He olivat silloin

nuoria, vaikka minusta tuntuivatkin ikälöpuilta.

Vasta päättyneen sodan äänet ja hajut tuulettuivat hitaasti uuden maailman todellisuudesta. Kuten näemme, ne eivät ole täysin tuulettuneet vieläkään, vaan ovat muuttuneet joksikin mitä sotavuosina ei olisi voitu kuvitellakaan.

Sana ”sota” kuului kaikessa. ”Se oli vielä ennen sotaa”, ”se oli heti sodan jälkeen”, ”sodan aikaan”. Tärkeitä ja paljon käytettyjä sanoja olivat myös ”rintama”, ”evakuointi”, ”kortit”, ”suoja”, ”pommisuoja”. Äitini peitti korvansa kun elokuvassa kuului sireenin ääni. Sanaa ”voitto” (*pobeda*) käytettiin harvoin ja se liittyi – ainakin minun mielessäni – mieluummin autoon kuin sotaan.

Sikäli kun muistan, voiton juhlasta jäi epämääräisen pirstaleinen vaikutelma, kaksiselitteisiä tunteita. Minusta tuntui koko ajan, että samana päivänä juhlittiin kovin erilaisia asioita, jotka eivät juuri kohtaa tai edes muistuta toisiaan. Heillä ja meillä puhuttiin kyllä voitosta, sodasta, saavutuksesta, vaikeista menetyksistä ja tuhoista. Tyyli kuitenkin vaihteli, intonaatiot olivat täysin erilaiset.

Keittiön jakkaroiden lasit käsissään istuivat jalkapuoli setäni, hanuristi Sergei, jonka suusta kuulin ensi kerran pelottavan vaikeaselkoisen sanan Königsberg; kultahampainen viinaan menevä Larissa, joka oli sodassa sähköttäjänä ja rauhan aikana kassaneitinä vihannespuodissa, sekä isäni, joka palasi sodasta majurina ja piti univormua juhlapäivinä vuoden -53 puoliväliin saakka. He juhlivat jotain tiettyä, omaa, eikä siihen kaivattu sanoja. Mitään sanomatta ja keskittyneesti he kilistivät maljansa, siemaisivat vorkansa kertakulauksella, irvistivät ja nappasivat kyytipojaksi tummaa leipää ja suolaa. Sitten hiljaa yhtä kaikki he taputtivat toisiaan olalle ja painuivat tekemään askareitaan. Voiton päivä oli tuolloin arkipäivä eikä isäni tosiasiassa juonut paljon. Noin neljä kertaa vuodessa, lähimpien syntymäpäivinä, uutena vuo-

tena ja tietysti voiton päivänä.

Radiossa ja lehdistä vietettiin ikään kuin samaa juhlaa, mutta kuitenkin jotain aivan muuta, jotain tyystin vierasta. Matalat ja hienoisen vibraaton koristamat radioäänet lausuvat juhllaisen rakastavasti Suuren Johtajan nimen vaientaen samalla mielisämme hiljaa sykkineen moraalin. *Ogonjok*-lehden sivuilla loistivat sotamarsalkkojen valtavan leveät rintamukset. Ne olivat laveat kuin ”rakas isänmaa”, niitä koristivat kunniamerkkien tähdet, jotka pyyhkivät todellisen tähtitaivaan päidemme yltä.

Jako kahteen juhlaan – julkiseen ja yksityiseen – syntyi jo silloin. Vuosien varrella niiden välinen ero kasvoi yhä suuremmaksi, kunnes se ei ollut enää sauma, ei edes vuono vaan suoraan sanoen rotko. Siunatun lapsuuden vuosina minun oli vaikea tehdä valintaa puoleen tai toiseen, se tapahtui vasta myöhemmin. Lapsena kai pidin enemmän virallisesta juhlamusiikista ja paraatikuvista kuin kolmen minulle liiankin tutun vaitonaisen ihmisen tylsähkön boheemista draamasta, vaikka isäni olikin tuon kohtauksen ytimessä.

Yleensä lapsuus menee ohi, ei tosin kaikilla, kuten olemme saaneet huomata.

